

**Załącznik nr 1 do uchwały
nr XIII / 167 / 2004
Rady Gminy w Lubaszu
z dnia 30 czerwca 2004 roku**

ARCADIS EKOKONREM Sp. z o.o.
ul. Tarnogajska 18, 50-512 Wrocław

**PLAN GOSPODARKI ODPADAMI
DLA GMINY LUBASZ
NA LATA 2004 - 2011**

Kierownik projektu: dr inż. Paweł Szyszkowski

Autorzy:
mgr Jarosław Haładaj
mgr inż. Barbara Szyszkowska
dr inż. Paweł Szyszkowski
mgr Grażyna Wacińska

Lubasz, czerwiec 2004

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
SPIS TABEL	4
SPIS RYSUNKÓW	5
SPIS FOTOGRAFII	5
STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	6
1. WPROWADZENIE	9
1.1. Podstawa prawna	9
1.2. Konstrukcja dokumentu	9
1.3. Omówienie aktualnych aktów prawnych z zakresu gospodarki odpadami	9
1.3.1. Analiza branżowych aktów prawnych	9
1.3.2. Wykaz szczegółowy aktów prawnych	11
1.3.3. Plany gospodarki odpadami	15
1.3.4. Zasady gospodarowania odpadami	19
1.3.5. Obowiązki wytwórców odpadów	20
1.3.6. Obowiązki posiadacza odpadów	21
1.3.7. Unieszkodliwianie odpadów	21
1.3.8. Magazynowanie odpadów	21
1.3.9. Składowanie odpadów	22
1.3.10. Obowiązki gminy i właścicieli nieruchomości dotyczące gospodarki odpadami	24
1.3.10.1. Obowiązki gminy	24
1.3.10.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości	25
1.4. Słowniczek	25
1.5. Spis skrótów	28
1.6. Analiza Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego pod kątem zapisów dotyczących Gminy Lubasz	28
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LUBASZ	32
3. AKTUALNY STAN GOSPODARKI ODPADAMI Z SEKTORA KOMUNALNEGO	34
3.1. Odpady komunalne	34
3.1.1. Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów oraz ich właściwości	34
3.1.2. Rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania	36
3.1.3. Istniejące systemy zbierania odpadów	38
3.1.4. Rodzaj, rozmieszczenie i charakterystyka instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	38
3.1.5. Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów	40
3.1.6. Koszty i opłaty	41
3.1.7. Dzikie wysypiska	41
3.2. Osady ściekowe	41
4. PROGNOZA ZMIAN	42
5. ZAŁOŻONE CELE I PRZYJĘTY SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI W SEKTORZE KOMUNALNYM	43
5.1. Cel i kierunki działań	43
5.2. Założenia do planu działań	44
5.3. Niezbędne do uzyskania w Gminie Lubasz poziomy odzysku odpadów	45
5.3.1. Odzysk odpadów opakowaniowych	45
5.3.2. Odzysk odpadów ulegających biodegradacji	45
5.3.3. Odzysk odpadów wielkogabarytowych	46
5.3.4. Odzysk odpadów budowlanych	46
5.3.5. Odzysk odpadów niebezpiecznych	46
5.4. Przyjęty wariant systemu	47
5.4.1. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów	47
5.5. Gromadzenie odpadów	48

5.5.1. Zbiórka selektywna „u źródła” (bezpośrednio od mieszkańców).....	48
5.5.2. Zbiórka selektywna oparta na dostarczaniu odpadów do punktów ich gromadzenia na terenie gminy	49
5.5.3. Opcjonalne sposoby zbierania niektórych grup odpadów.....	50
5.5.3.1. Zbiórka odpadów zielonych	50
5.5.3.2. Odbiór odpadów wielkogabarytowych.....	50
5.5.3.3. Zbiórka odpadów budowlanych	50
5.5.3.4. Zbiórka odpadów niebezpiecznych	51
5.5.3.4. Zbiórka tekstyliów.....	53
5.5.3.4. Zbiórka odpadów niesegregowanych	53
5.6. Bilans odpadów.....	54
5.7. Odzysk	55
5.7.1. Kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców	55
5.7.3. Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON).....	55
5.8. Unieszkodliwianie odpadów.....	56
5.9. Modernizacja składowisk.....	56
5.10. Rekultywacja składowisk.....	56
5.11. Monitoring składowisk	56
5.12. Plan działań w gospodarce osadami ściekowymi	57
6. HARMONOGRAM I KOSZT DZIAŁAŃ KRÓDKOTERMINOWYCH (lata 2004 – 2007) i DŁUGOTERMINOWYCH (lata 2008 – 2011)	58
7. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PGO	60
7.1. Zasady finansowania.....	60
7.1.1. Koszty inwestycyjne.....	60
7.1.2. Koszty eksploatacyjne	61
7.1.3. Inne źródła finansowania	61
7.2. Wybrane źródła finansowania.....	61
7.2.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.....	61
7.2.2. Ekofundusz	63
7.2.3. Banki.....	64
7.2.4. Fundusze inwestycyjne.....	64
7.2.5. Leasing.....	64
8. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU	65
8.1. Aktualizacja i modyfikacja planów.....	65
8.2. Raportowanie wdrażania planów	65
8.3. Wskaźniki monitorowania efektywności Planu	65
9. PROGRAM EDUKACJI Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI.....	67
9.1. Strategia prowadzenia kampanii	67
9.1.1. Zadania kampanii.....	67
9.1.2. Elementy kampanii	67
9.1.3. Rodzaje kampanii podnoszenia świadomości społecznej.....	67
9.2. Tematy szkoleń	67
9.3. Wybór formy przekazu	68
9.4. Koszty przekazu.....	69
9.5. Partnerzy w programach informacyjnych	69
9.5.1. Współpraca ze szkołami	69
9.5.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	70
9.6. Zestawienie przykładowych działań w zakresie edukacji.....	70
9.7. Przykładowe treści materiałów informacyjnych.....	70
10. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO.....	74
10.1.1. Zapobiegania i minimalizacja wytwarzania odpadów	74
10.1.2. Recykling/odzysk materii i energii	74
10.1.3. Instalacje do unieszkodliwiania odpadów	75
10.1.4. Pozostałe elementy	75
10.2. Wstępna analiza oddziaływania na środowisko	75

10.3. Analiza kosztów.....	75
PIŚMIENNICTWO.....	77

SPIS TABEL

Tab. 1. Sposób postępowania z odpadami na terenie Gminy Lubasz (dla roku 2003).....	6
Tab. 2. Koszty inwestycyjne i eksploatacyjne systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym na terenie Gminy Lubasz.....	7
Tab. 3.1. Szacowana masa powstających odpadów z sektora komunalnego na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg).....	34
Tab. 3.2. Szacunkowa ilość poszczególnych strumieni odpadów w roku 2002 na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg/rok).....	35
Tab. 3.3. Szacunkowa ilość poszczególnych strumieni odpadów w roku 2003 na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg/rok).....	35
Tab. 3.4. Właściwości paliwowe i nawozowe odpadów (Maksymowicz, 2000).....	36
Tab. 3.5. Ilość zbieranych odpadów komunalnych w stosunku do wytwarzanych w roku 2003 (wg danych Urzędu Gminy Lubasz).....	37
Tab. 3.6. Ilość mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych w roku 2003 (%) (wg danych Urzędu Gminy Lubasz).....	37
Tab. 3.7. Wyniki zbiórki selektywnej w Gminie Lubasz w roku 2003.....	37
Tab.3.8. Sposób postępowania z odpadami na terenie Gminy Lubasz (dla roku 2003).....	38
Tab. 3.9. Charakterystyka składowiska w m. Sławienko (Urząd Gminy w Lubasz).....	39
Tab. 3.10. Ilości wytwarzanych osadów ściekowych. oraz sposób postępowania z nimi terenie Gminy Lubasz w 2003 roku (wg urzędu gminy) (Mg s.m.).....	41
Tab. 4.1. Prognozowana ilość poszczególnych strumieni odpadów w latach 2004 - 2011 na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg/rok).....	42
Tab. 5.1. Zakładane poziomy odzysku odpadów opakowaniowych przez przedsiębiorców wg Rozporządzenia RM z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719) (%).....	45
Tab. 5.2. Zakładane ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania (w stosunku do roku 1995) (wg. krajowego planu gospodarki odpadami, M.P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159).....	45
Tab. 5.3. Zakładane poziomy odzysku odpadów wielkogabarytowych (wg Krajowego planu gospodarki odpadami, M. P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159) (%).....	46
Tab. 5.4. Zakładane poziomy odzysku odpadów budowlanych (wg Krajowego planu gospodarki odpadami, M. P. z 2003r. Nr 11, poz. 159).....	46
Tab. 5.5. Zakładane poziomy odzysku odpadów niebezpiecznych przez przedsiębiorców wg Rozporządzenia RM z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719) (%).....	47
Tab. 5.6. Zakładane poziomy redukcji odpadów niebezpiecznych (Krajowego planu gospodarki odpadami, M. P. z 2003r. Nr 11, poz. 159).....	47
Tab. 5.7. Szacunkowy koszt pojemników do zbiórki surowców wtórnych na terenie Gminy Lubasz (Urząd Gminy w Lubasz).....	49
Tab. 5.8. Planowana ilość odzyskanych poszczególnych grup odpadów w Gminie Lubasz (tys. Mg).....	54
Tab. 5.9. Szacunkowa ilość odpadów do składowania na obszarze Gminy Lubasz.....	54
Tab. 5.11. Wykaz niezbędnych instalacji i obiektów oraz ich docelowe moce przerobowe (w roku 2011).....	55
Tab. 6.1. Szacunkowy koszt inwestycyjny zadań w gospodarce odpadami z sektora komunalnego w latach 2004 – 2011 na terenie Gminy Lubasz.....	58
Tab. 6.2. Zestawienie i koszt innych działań nieinwestycyjnych w sektorze komunalnym na lata 2004 – 2011 na terenie Gminy Lubasz.....	59
Tab.8.1. Wskaźniki monitorowania Planu.....	65
Tab. 9.1. Wybrane tematy szkoleń z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami.....	68
Tab. 10.1. Koszty inwestycyjne i eksploatacyjne systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym na terenie Gminy Lubasz.....	76

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 2.2. Położenie Gminy Lubasz na tle Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego	33
Rys. 3.1. Lokalizacja obiektów gospodarki odpadami na terenie Gminy Lubasz.....	40

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 5.1. Aktualnie stosowane na terenie Gminy Lubasz pojemniki do zbiórki surowców wtórnych (do makulatury, plastiku oraz szkła).....	49
Fot. 5.2. Przykładowe pojemniki do zbierania baterii i przeterminowanych leków	52
Fot. 5.3. Przykład Mobilnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych.....	52
Fot. 5.4. Przykładowy kontener do zbiórki odpadów niebezpiecznych w GPZON	53
Fot. 5.5. Kompostowniki przydomowe	55

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Lubasz powstaje jako realizacja ustawy z dnia 27.04.2001 r. *o odpadach* (Dz. U. nr 62, poz. 628), która w rozdziale 3, art. 14-16 wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Niniejszy dokument uwzględnia zapisy zawarte w aktualnie obowiązujących aktach prawnych z zakresu gospodarki odpadami, w krajowym planie gospodarki odpadami (M. P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159) w Planie gospodarki odpadami dla woj. wielkopolskiego (Uchwała nr XIII/170/2003 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego) oraz w Planie gospodarki odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego (Projekt, marzec 2004).

Odpady komunalne

Szacuje się, że na obszarze Gminy Lubasz powstało w sektorze komunalnym w latach 2002 i 2003 po ok. 1,6 tys. Mg odpadów, co stanowiło ok. 5,2% masy odpadów Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego.

Na obszarze Gminy zorganizowaną zbiórką odpadów objętych jest ok. 100% mieszkańców. Sposób zbiórki nie odbiega pod względem technicznym (stosowanych pojemników, samochodów) od standardów przyjętych w Polsce i krajach Unii Europejskiej.

W Gminie Lubasz zebrano w roku 2003 ok. 45% wytwarzanych odpadów komunalnych, które poddano recyklingowi i unieszkodliwiono przez składowanie. Pozostała część odpadów trafia do środowiska w sposób niekontrolowany (spalanie, deponowanie na tzw. dzikich wysypiskach) powodując jego zanieczyszczenie. Część odpadów jest wykorzystywana w żywieniu zwierząt lub kompostowana. Odpady mające właściwości energetyczne (drewno, papier, tworzywa sztuczne) są spalane, co w przypadku tworzyw sztucznych należy uznać za zjawisko bardzo niebezpieczne dla środowiska (m.in. emisja chloru, dioksyn i furanów).

Biorąc pod uwagę, że w roku 2003 w Gminie Lubasz zebrano selektywnie 1,3% wytwarzanych odpadów komunalnych (w Polsce ok. 1,2%) zbiórka selektywna dała dobre wyniki.

Na terenie Gminy Lubasz zlokalizowane jest 1 składowisko odpadów komunalnych znajdujące się w miejscowości Sławienko.

W tab.1. przedstawiono bilans odpadów w Gminie Lubasz dla roku 2003.

Tab. 1. Sposób postępowania z odpadami na terenie Gminy Lubasz (dla roku 2003)

Wyszczególnienie	tys. .Mg	%
Szacunkowa ilość odpadów wytwarzanych	1,6	100,0
Odzysk/recykling	0,0215	1,3
Kompostowanie	-	-
Składowanie	0,723	45,2
Postępowanie z odpadami w sposób niekontrolowany	0,86	53,5

Za Planem powiatowym, dla gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Lubasz określono następujące cele:

Cele krótkoterminowe na lata 2004 – 2007:

1. *Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców gminy.*
2. *Unieszkodliwienie odpadów z pielęgnacji terenów zielonych na terenie gminy we własnym zakresie (głównie składowanie).*
3. *Zagospodarowanie przez mieszkańców całkowitej masy wytwarzanych odpadów domowych organicznych.*
4. *Deponowanie na składowiskach nie więcej niż 73% wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2007.*

Cele długoterminowe do roku 2011:

1. *Deponowanie na składowisku nie więcej niż 65% wszystkich odpadów komunalnych w roku 2011.*
2. *Skierowanie w roku 2011 do kompostowni przyzmovej całkowitej ilości odpadów komunalnych z pielęgnacji terenów zielonych.*

Dla osiągnięcia założonych celów, konieczne jest podjęcie następujących kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Lubasz:

1. *Podnoszenie świadomości społecznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów.*
2. *Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.*
3. *Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.*
4. *Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych*
5. *Redukcja zawartości składników ulegających biodegradacji w odpadach kierowanych na składowisko.*
6. *Likwidacja dzikich wysypisk.*

Przewiduje się następujące etapy wprowadzania systemu (zgodnie z założeniami przyjętymi w planie powiatowym):

- *Etap I – do czasu wybudowania kompostowni przyzmovej na terenie sąsiednich gmin Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego (lata 2004 – 2007);*
- *Etap II – po wybudowaniu kompostowni przyzmovej (po roku 2007);*
- *Etap III – rozpoczęcie tego etapu planuje się po roku 2011, całkowita segregacja w Gminie Lubasz, wyczerpanie chłonności składowiska w Sławienku (całkowite planowane zakończenie eksploatacji 2030 rok), transport odpadów do wybranego przez gminę ZZO.*

W tab. 2. zamieszczono informacje na temat szacunkowych kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym.

Tab. 2. Koszty inwestycyjne i eksploatacyjne systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym na terenie Gminy Lubasz

L.p.	Wyszczególnienie	Koszt	
		2004-2007	2007-2011
1.	Koszty inwestycyjne (tys. zł)	87,33	536,0
2.	Koszty inwestycyjne razem (tys. zł)	623,33	
3.	Koszty nieinwestycyjne (tys. zł)	111,5	121,7
4.	Koszty nieinwestycyjne razem (tys. zł)	233,2	
5.	Koszty inwestycyjne i nieinwestycyjne w 2011 r. (tys. zł)	856,53	

Zgodnie z analizą przeprowadzoną w ramach Planu Gospodarki Odpadami dla woj. wielkopolskiego, w obszarze działania ZZO w Pile, szacunkowy koszt eksploatacyjny w roku 2011 wyniesie ok. 56 rocznie (122 zł/Mg odpadów).

Osady ściekowe

W roku 2003 na terenie Gminy Lubasz wytworzono w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych 18,17 Mg s.m. osadów ściekowych.

Zagospodarowanie osadów ściekowych na terenie Gminy Lubasz w 2003 roku było następujące:

- zagospodarowanie na cele rekultywacyjne nierolne: 17,15 Mg;
- składowanie na terenie oczyszczalni celem odwodnienia: 0,84 Mg;
- zagospodarowanie na składowisku odpadów w Sławienku: 0,177 Mg.

W gospodarce osadowej postawiono następujące cele:

1. *Zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego przy ich wykorzystaniu.*
2. *Zwiększenie stopnia przetworzenia komunalnych osadów ściekowych.*
3. *Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.*

Oraz działania:

1. *Unieszkodliwianie osadów ściekowych w zależności od uwarunkowań lokalnych (kompostowanie, wykorzystanie w celach nawozowych i w rekultywacji, deponowanie osadów na składowiskach).*
2. *Likwidacja tymczasowego składowania osadów przy oczyszczalni ścieków.*
3. *Zwiększenie kontroli nad osadami wykorzystywanymi dla celów przyrodniczych.*

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa prawna

Plan Gospodarki Odpadami powstaje jako realizacja ustawy *o odpadach* z dnia 27.04.2001 r. (Dz. U. Nr 62, poz. 628), która w rozdziale 3, Art. 14 – 16 wprowadza obowiązek opracowywania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Niniejszy dokument uwzględnia zapisy zawarte w aktualnie obowiązujących aktach prawnych z zakresu gospodarki odpadami oraz treść Planu Gospodarki Odpadami dla woj. wielkopolskiego i Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego (projekt, marzec, 2004).

1.2. Konstrukcja dokumentu

Dla potrzeb konstrukcyjnych niniejszego dokumentu dokonano podziału odpadów na dwie zasadnicze grupy:

1. Odpady powstające w sektorze komunalnym: odpady komunalne, komunalne osady ściekowe.
2. Odpady powstające w sektorze gospodarczym.

Dane bilansowe dotyczące odpadów oraz koszt działań w gospodarce odpadami obliczono do roku 2011. W Planie działania w gospodarce odpadami podzielono na dwa okresy: 2004 – 2007 (cele i działania krótkoterminowe) i 2008 – 2011 (cele i działania długoterminowe). Dla okresu 2004 – 2007 podano szczegółowe koszty inwestycyjne. Dla drugiego okresu (2008 – 2011) podano koszty ogólne.

1.3. Omówienie aktualnych aktów prawnych z zakresu gospodarki odpadami

1.3.1. Analiza branżowych aktów prawnych

Postępowanie z odpadami regulują w Polsce następujące podstawowe akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. *o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn.).
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. *o opakowaniach i odpadach opakowaniowych* (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* (Dz. U. Nr 63, poz. 639 z późn. zm.).

Ustawa *o odpadach* określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów.

Ustawa ta mówi m.in. (art. 5), że każdy podejmujący działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić, tak aby:

1. Zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
2. Zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
3. Zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

Ponadto, w ustawie sformułowano następujące zasady (Rozdział 2):

1. Zasadę bliskości, która mówi, że odpady powinny być w pierwszej kolejności poddawane odzyskowi lub unieszkodliwieniu w miejscu ich powstawania; jeśli nie jest to możliwe, to uwzględniając najlepszą dostępną technikę lub technologię (BAT), powinny być przekazane do najbliższych położonych miejsc, w których mogą zostać poddane odzyskowi lub unieszkodliwieniu.
2. Zasadę rozszerzonej odpowiedzialności producenta stanowiącą, że producent jest nie tylko odpowiedzialny za powstające w procesie produkcyjnym odpady, ale również za odpady powstające w trakcie użytkowania, jak i po zużyciu wytworzonych przez niego produktów. Jedną z konsekwencji tej zasady jest odpowiednie projektowanie wyrobów.

Z kolei w ustawie *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* określono zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku, a także warunki udzielania zezwoleń podmiotom świadczącym usługi w zakresie objętym regulacją ustawy. Zmiany dotyczące omawianej ustawy wynikające z ustawy *o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 27 lipca 2001 r.* (Dz. U. Nr 100, poz. 1085) w sposób istotny zmieniły jej dotychczasową treść. Nowelizacja z dnia 19 grudnia 2002 (Dz. U. Nr 7, poz. 78) przyniosła zmianę nazwę i zakresu podstawowej decyzji administracyjnej, jaka było zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Obecnie dotyczy to tylko odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Zasady wydawania zezwoleń pozostały niezmienione.

W ustawie *Prawo ochrony środowiska* (tytuł I, dział II, art. 5 - 11) wprowadzono następujące zasady ogólne, istotne z punktu widzenia gospodarki odpadami:

1. Zasadę zintegrowanego podejścia do ochrony środowiska jako całości: ochrona jednego lub kilku elementów przyrodniczych powinna być realizowana z uwzględnieniem ochrony pozostałych elementów.
2. Zasadę zapobiegania: ten, kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko jest zobowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.
3. Zasadę przezorności: to podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze.
4. Zasadę „zanieczyszczający płaci”: kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia; kto może spowodować ponadnormatywne zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu
5. Zasadę dostępu obywateli do informacji o środowisku i jego ochronie.
6. Zasadę uwzględniania wymagań ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju przy opracowywaniu polityk, strategii, planów i programów.
7. Każdy obywatel w przypadkach określonych w ustawie ma prawo do uczestniczenia w postępowaniu w sprawie wydania decyzji z zakresu ochrony środowiska lub przyjęcia projektu polityki, strategii, planu lub programu rozwoju i restrukturyzacji oraz projektu studium i planu zagospodarowania przestrzennego.
8. Zasadę, że decyzja wydana z naruszeniem przepisów dotyczących ochrony środowiska jest nieważna.

Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych określa wymagania, jakim muszą odpowiadać opakowania ze względu na zasady ochrony środowiska oraz sposoby postępowania z opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, zapewniające ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej określa obowiązki importerów oraz wytwórców produktów, związane z wprowadzaniem na rynek krajowy produktów w opakowaniach oraz określa zasady ustalania i pobierania opłaty produktowej i opłaty depozytowej.

Zgodnie z ustawą o odpadach, zarządzanie gospodarką odpadami powinno być prowadzone w oparciu o plan gospodarki odpadami, ujmujący wszystkie rodzaje odpadów.

1.3.2. Wykaz szczegółowy aktów prawnych

Rozporządzenia na podstawie ustawy Prawo Ochrony Środowiska

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 listopada 2001 w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia (Dz. U. Nr 140, poz. 1585),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz. U. Nr 87, poz. 796),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2002 w zakresie wykorzystywania i przemieszczania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane substancje stwarzające zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 96, poz. 860),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 czerwca 2002 w sprawie wzorów wykazów zawierających informacje i dane o zakresie korzystania ze środowiska i sposobu ich przedstawiania (Dz.U Nr 100 poz. 920 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska w całości (Dz. U. Nr 122, poz 1055),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 31 lipca 2002 w sprawie określenia szczegółowego sposobu funkcjonowania Krajowej Komisji do Spraw Ocen Oddziaływania na Środowisko oraz wojewódzkich komisji do spraw ocen oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 134, poz.1139),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 października 2002 w sprawie standardów jakości gleby i ziemi (Dz. U. Nr 165, poz.1359),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 września 2002 w sprawie określenia urządzeń, w których mogły być wykorzystane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 173, poz.1416),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 w sprawie sposobu przekładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz.1439),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie sposobu udostępnienia informacji o środowisku, z dnia 1 października 2002 (Dz. U. Nr176, poz.1453 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 listopada 2002 w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 179, poz.1490),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 października 2002 w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać wytwarzane i wprowadzane do obrotu baterie i akumulatory (Dz.U Nr 182, poz.1519),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2002 w sprawie wysokości opłat rejestracyjnych (Dz. U. Nr 190, poz.1591),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2002 w sprawie szczególnych warunków, jakim powinna odpowiadać prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektów miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego (Dz. U. Nr 197, poz.1667),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 1, poz.12),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U Nr 55, poz.477 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 marca 2003 w sprawie wysokości zryczałtowanego koszty postępowania negocjacyjnego (Dz. U. Nr 67, poz.631),
- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 17 września 2003 w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2004 (Dz. U. Nr 41, poz.601),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 sierpnia 2003 w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz,U.Nr 163, poz.1584),

Rozporządzenia na podstawie Ustawy o odpadach

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001.112.1206),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2001 w sprawie stwierdzenia kwalifikacji w zakresie gospodarowania odpadami (Dz. U. Nr 140, poz. 1584),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 w sprawie zakresu informacji podawanych przy rejestracji przez posiadaczy odpadów zwolnionych z obowiązku uzyskiwania zezwoleń oraz sposobu rejestracji (Dz. U. Nr 152, poz. 1734),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów (Dz. U. Nr 152, poz.1735),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 152, poz. 1736),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzenia i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 152, poz.1737),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami (Dz. U. Nr 152, poz.1738),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2002 w sprawie zasad sporządzania raportu wojewódzkiego (Dz. U. Nr 152, poz.1739),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami, (Dz. U. Nr 152, poz.1740),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2002 w sprawie odpadów niebezpiecznych dopuszczonych do przywozu z zagranicy (Dz. U. Nr 15, poz.146),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2002 w sprawie wprowadzanie obowiązku uzyskiwania zezwoleń na wywóz do określonych państw odpadów innych niż niebezpieczne (Dz.U Nr 15, poz.147),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2002 w sprawie wzoru rejestru decyzji wydanych w zakresie międzynarodowego obrotu odpadami (Dz. U. Nr 15.148),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2002 w sprawie rodzajów odpadów innych niż niebezpieczne oraz rodzajów instalacji i urządzeń, w których dopuszcza się ich termicznego przekształcania (Dz. U. Nr 18, poz.176 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 marca 2003 w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów (Dz. U. Nr 37, poz.339),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2002 w sprawie rodzajów oraz stężeń substancji, które powodują, że urobek jest zanieczyszczony (Dz. U. Nr 55, poz.498),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 marca 2002 w sprawie określenia wzoru dokumentów stosowanych w międzynarodowym obrocie odpadami (Dz. U. Nr 56, poz.511),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 marca 2002 w sprawie listy odpadów innych niż niebezpieczne, których przywóz z zagranicy nie wymaga zezwolenia Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 56, poz.512),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 maja 2002 w sprawie wniosku o wydanie zezwolenia na przewóz lub na wywóz odpadów niebezpiecznych za granicę (Dz. U. Nr 56, poz.513),
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 13 maja 2002 w sprawie wykazu przejść granicznych, którymi może być realizowany międzynarodowy obrót odpadami (Dz. U. Nr 60, poz. 548; Nr 191, poz.1599),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 maja 2002 w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym, niebędącym przedsiębiorcami, do wykorzystania na własne potrzeby (Dz. U. Nr 74, poz.686),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 134, poz. 1140; Nr 155, poz.1299),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U.Nr 191, poz.1595),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 w sprawie zakresu czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz.1858),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz.1986),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 w sprawie rodzajów odpadów medycznych i weterynaryjnych, których poddawanie odzyskowi jest zakazane (Dz. U. Nr 8, poz.103),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2002 w sprawie dopuszczalnych sposobów i warunków unieszkodliwiania odpadów medycznych i weterynaryjnych (Dz. U. Nr 8, poz.104),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcie, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, (Dz. U. Nr 61, poz.549),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami, (Dz. U. Nr 66, poz. 620),
- Uchwała Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 w sprawie krajowego planu gospodarki odpadami, (M.P Nr 11, poz.159).

Rozporządzenia na podstawie Ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 w sprawie wzorów formularzy służących do rocznych sprawozdań o masie wytworzonych, przywiezionych z zagranicy oraz wywiezionych za granicę opakowań, (Dz. U. Nr 122, poz.1053),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 lipca 2002 w sprawie raportów wojewódzkich dotyczących gospodarki opakowaniami, (Dz. U. Nr 122, poz.1054),

Rozporządzenia na podstawie Ustawy o opłacie produktowej

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2001 w sprawie szczegółowych warunków, jakie powinien spełniać przedsiębiorca produkujący w kraju oleje smarowe z udziałem wytworzonych w kraju olejów bazowych pochodzących z regeneracji, w celu włączenia ich do rzeczywistości uzyskanego poziomu recyklingu, (Dz. U. Nr 131, poz.1475),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2002 w sprawie szczegółowych zasad i trybu gospodarowania środkami z opłat produktowych, (Dz. U. Nr 122, poz.1052),

- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 22 sierpnia 2002 w sprawie maksymalnych stawek opłat produktowych na 2003, (M.P. Nr 37, poz.591),

Rozporządzenia na podstawie Ustawy Prawo Atomowe:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 w sprawie wymagań dotyczących zawartości naturalnych izotopów promieniotwórczych w surowcach i materiałach stosowanych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi i inwentarza żywego, a także w odpadach przemysłowych stosowanych w budownictwie oraz kontroli zawartości tych izotopów, (Dz. U. Nr 220, poz.1850),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 w sprawie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego, (Dz. U. Nr 230, poz.1925),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 2003 zmieniające rozporządzenie w sprawie wartości poziomów interwencyjnych oraz poziomu zawartości substancji promieniotwórczych w skażonych w wyniku zdarzenia radiacyjnego żywności, wodzie pitnej i paszach, (Dz. U. Nr 151, poz.1463),

Rozporządzenia na podstawie Ustawy Prawo Wodne:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 w sprawie, warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, (Dz. U. Nr 212, poz.1799),

Rozporządzenia na podstawie Ustawy o substancjach i preparatach chemicznych:

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dniem 3 lipca 2002 w sprawie karty charakterystyki substancji niebezpiecznej i preparatu niebezpiecznego, (Dz. U. Nr 140, poz.1171),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 lipca 2002 w sprawie substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych, których opakowania należy zaopatrywać w zamknięciach utrudniające otwarcie przez dzieci i wyczuwalne dotykem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie, (Dz. U. Nr 140, poz.1174),
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 marca 2003 w sprawie sposobu oznakowania miejsc, rurociągów oraz pojemników i zbiorników służących do przechowywania lub zawierających substancje niebezpieczne lub preparaty niebezpieczne, (Dz. U. Nr 61, poz.552),
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 sierpnia 2003 w sprawie parkingów, na które są usuwane pojazdy przewożące towary niebezpieczne (Dz. U. Nr 161, poz.1567),

Rozporządzenia na podstawie upoważnień zawartych w ustawie o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 25 kwietnia 2002 w sprawie określenia wzorów dokumentów wymaganych przy przywozie z zagranicy substancji kontrolowanych pochodzących z odzysku, (Dz. U. Nr 66, poz.602),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 25 kwietnia 2002 w sprawie listy technologii (procesów chemicznych), w których substancje kontrolowane mogą być stosowane jako czynniki ułatwiające niektóre procesy chemiczne, (Dz. U. Nr 66, poz. 603),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 10 maja 2002 w sprawie ustalenia dozwolonych ilości tetrachlorku węgla produkowanego w celu eksportu, listy technologii, w których substancja ta może być używana, oraz wzoru dokumentu służącego do ewidencjonowania produktu tetrachlorku węgla i sposobu wykorzystania, (Dz. U. Nr 70, poz.649),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 maja 2002 w sprawie wymagań dotyczących wyposażenia technicznego oraz minimalnych kwalifikacji, jakie muszą spełniać przedsiębiorcy prowadzący działalność, w której wykorzystywane są substancje kontrolowane, (Dz. U. Nr 71, poz.658),

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2002 w sprawie określenia szczegółowej listy towarów zawierających substancje kontrolowane podlegające zakazowi przywozu z państw niebędących stronami Protokołu Montrealskiego, (Dz. U. Nr 71, poz.659),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2002 w sprawie określenia wzorów formularzy ewidencji substancji kontrolowanej, (Dz. U. Nr 78, poz.709),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 10 czerwca 2002 w sprawie sposobu oznakowania pojemników zawierających substancje kontrolowane oraz produktów i urządzeń w skład których takie substancje wchodzi, (Dz. U. Nr 94, poz.837),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 sierpnia 2002 w sprawie szczegółowych warunków i trybu wydawania pozwoleń oraz wzorów wniosków o wydanie pozwolenia na produkcję lub obrót zagranicą substancji kontrolowanej, (Dz. U. Nr 134, poz.1129),

1.3.3. Plany gospodarki odpadami

W ustawie o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. wprowadzono obowiązek opracowania **Planów Gospodarki Odpadami (PGO)**, które mają stanowić część programów ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Plany te służą osiągnięciu celów założonych w polityce ekologicznej państwa, a także stworzeniu w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska.

Plan gospodarki odpadami nie stanowi aktu prawa miejscowego, o którym mowa w art. 87 ust. 2 Konstytucji RP. Oznacza to, że ma on jedynie charakter programów działania, obowiązujący jedynie „wewnątrz” administracji w związku z czym nie powinien wywoływać bezpośrednich skutków prawnych w sferze praw i obowiązków podmiotów „zewnętrznych” wobec administracji. Konsekwencją tego są wątpliwości natury prawnej, czy plan, mimo że nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa może być podstawą do odmowy wydania zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku, unieszkodliwiania, zbierania lub transportu odpadów, jeżeli zamierzony sposób gospodarki odpadami jest z nim niezgodny.

Wątpliwości nie budzi natomiast fakt, że ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej mogą być finansowane tylko te przedsięwzięcia związane z unieszkodliwianiem odpadów, które zostały ujęte w planie gospodarki odpadami.

Zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U.100.10852) plany gospodarki powinny być uchwalone:

- Plan wojewódzki -do dnia 30 czerwca 2003 r.
- Plan powiatowy – do dnia 31 grudnia 2003 r.
- Plan gminny - do dnia 30 czerwca 2004 r.

Brakuje terminów w stosunku do jednostek administracyjnych, gdzie funkcje organów powiatu sprawują organy gminy i plan gospodarki odpadami powiatowy i gminny wykonywane są łącznie.

Plany Gospodarki Odpadami mają być opracowywane na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym (art. 14.3 ustawy o odpadach) zgodnie z polityką ekologiczną państwa (art. 15.1). Przepisy nakazujące, aby plany niższego szczebla były zgodne z planami szczebla wyższego są istotne, gdyż zapewniają spójność i kompleksowość planowanych działań. Organ sporządzający plan ma obowiązek kierować się zasadami określonymi nie tylko szczebla bezpośrednio wyższego, ale też całej hierarchii planów. Uchwała samorządowego organu stanowiącego dotyczącego planu, który byłby sprzeczny z planami wyższego szczebla jest niezgodna z prawem.

Celem opracowywania PGO jest:

1. Realizowanie obowiązku planowania, projektowania i prowadzenia wszelkich działań mogących powodować powstawanie odpadów zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 – 13 oraz w taki sposób aby (art. 5):
  - zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
  - zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
  - zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwianie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.
2. Stworzenie w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji i urzędzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, spełniających wymagania określone w przepisach o ochronie środowiska (art. 14.1).

Podstawę dla opracowania planów gospodarki odpadami stanowią ustalenia planów wyższego rzędu oraz „II Polityki Ekologicznej Państwa”. Wśród głównych krótko - i średniookresowych priorytetów zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa wymienić należy przede wszystkim:

- ostateczne dostosowanie polskiego prawa do regulacji prawnych Unii Europejskiej;
- przygotowanie strategii gospodarowania odpadami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym;
- opracowanie planów gospodarowania odpadami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym oraz we współpracy z innymi krajami, z wydzieleniem planów gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (w tym wybranymi rodzajami odpadów) i odpadami z opakowań;
- przygotowanie programów likwidacji odpadów niebezpiecznych oraz przyspieszenie realizacji programu likwidacji mogilników;
- opracowanie koncepcji budowy zintegrowanej sieci zakładów gospodarowania odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych;
- identyfikacja zagrożeń i rozszerzenie zakresu prac na rzecz likwidacji starych składowisk odpadów, modernizacji składowisk eksploatowanych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych;
- zmniejszenie do minimum przemieszczania odpadów, zgodnie ze wspólnotowymi zasadami bliskości i samowystarczalności;
- ograniczenie ilości odpadów składowanych na wysypiskach;
- utrzymywanie średniej ilości odpadów komunalnych na poziomie 300 kg/mieszkańca (obecnie w Polsce szacuje się na 260 kg/mieszkańca na rok);
- wdrożenie w całym kraju systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych;
- wprowadzenie systemów ewidencji zakładów posiadających rocznie ponad 500 dm³ olejów odpadowych;
- tworzenie rynków zbytu dla materiałów z odzysku;
- opracowanie i stopniowe wdrażanie narodowej strategii redukcji ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji, z uwzględnieniem Dyrektywy rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów;
- wdrożenie skutecznego systemu kontroli i nadzoru nad gospodarowaniem odpadami, w tym prowadzenie monitoringu.

Przyjęte cele polityki ekologicznej Państwa, o której wspomniano wyżej, ma być realizowane zgodnie z:

- **zasadą zrównoważonego rozwoju**, rozumianą jako równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, czyli integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki;
- **zasadą przezroczności i wysokiego poziomu ochrony środowiska**, która przewiduje rozwiązanie pojawiających się problemów już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione

prawdopodobieństwo (po „bezpiecznej stronie”), a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne tego naukowe potwierdzenie;

- **zasadą wysokiego poziomu ochrony środowiska**, która zakłada, że stosowanie zasady prewencji i przezorności powinno być ukierunkowane na wysoki i bezpieczny dla zdrowia ludzkiego poziom ochrony środowiska;
- **zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi**, która wynika z konstytucyjnej zasady zintegrowanego rozwoju i skutkuje zasadami prewencji (w tym idea likwidacji zanieczyszczeń u źródła), przezorności i wysokiego poziomu ochrony środowiska;
- **zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego** traktowaną w następujących kategoriach:
  - sprawiedliwości międzypokoleniowej
  - sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
  - równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą;
- **zasadą regionalizacji**, oznaczającą przy konstruowaniu i stosowaniu narzędzi polityki ekologicznej m.in.: rozszerzenie uprawnień dla samorządu terytorialnego i wojewodów lub regionalizowanie ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej;
- **zasadą uspołeczniania**, realizowaną przez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, rozbudzania świadomości i wrażliwości ekologicznej oraz kształtowania nowej etyki zachowań wobec środowiska;
- **zasadą „zanieczyszczający płaci”**, oznaczającą złożenie pełnej odpowiedzialności - w tym materialnej - za skutki zanieczyszczania i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska na sprawcę, tj. na podmioty korzystające ze środowiska;
- **zasadą prewencji**, która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć w oparciu o posiadaną wiedzę, wdrożone procedury ocen oddziaływania na środowisko oraz monitorowanie prowadzonych przedsięwzięć;
- **zasadą stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT)**, w tym najlepszych, dostępnych technologii uzasadnionych ekonomicznie (zasada BAT NEEC);
- **zasadą subsydiarności**, oznaczającą stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny;
- **zasadą klauzul zabezpieczających**, umożliwiającą stosowanie w uzasadnionych przypadkach ostrzejszych środków w porównaniu z wymaganiami prawa ekologicznego;
- **zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej przedsięwzięć ochrony środowiska**, mającą zastosowanie do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie - w trakcie i po zakończeniu ich realizacji – do oceny osiągniętych wyników.

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że mimo uchwalenia przez Sejm, polityka ekologiczna nie jest powszechnie obowiązującym aktem prawnym, a jedynie dokumentem programowym, planistycznym.

Zgodnie z ustawą *o odpadach* plany gospodarki odpadami powinny określać (art. 14.1):

1. Aktualny stan gospodarki odpadami.
2. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami.
3. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami.
4. Instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów.
5. System monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Oraz w szczególności (art. 15.3):

1. Rodzaj, ilość i źródło pochodzenia odpadów, które mają być poddane procesom odzysku lub unieszkodliwiania.

2. Rozmieszczenie istniejących instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów wraz z wykazem podmiotów prowadzących działalność w tym zakresie.
3. Działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz prawidłowego postępowania z nimi, w tym ograniczenia ilości odpadów ulegających biodegradacji zawartych w odpadach komunalnych kierowanych na składowiska.
4. Projektowany system gospodarowania odpadami.

Gminny plan gospodarki odpadami określa ponadto (art. 15.4):

1. Rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć.
2. Harmonogram uruchamiania środków finansowych i ich źródła.

Zgodnie z art. 15.7 gminny plan gospodarki odpadami obejmuje wszystkie rodzaje odpadów powstających na terenie danej jednostki administracyjnej oraz przywożonych na jej teren, a w szczególności odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów ulegających biodegradacji, odpady opakowaniowe, odpady budowlane, wraki samochodowe, opony oraz odpady niebezpieczne, w tym odpady medyczne i weterynaryjne, oleje odpadowe, baterie i akumulatory.

Plan gospodarki odpadami stanowi część odpowiedniego programu ochrony środowiska i jest tworzony w trybie i na zasadach określonych w przepisach o *ochronie środowiska* (art. 14).

Zgodnie z zapisem (art. 14 ust. 9) projekt planu gminnego podlega zaopiniowaniu przez zarząd województwa i organy wykonawcze powiatu. Organy te udzielają opinii dotyczących planu w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania projektu. Nie udzielenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną (art. 14 ust. 8).

W myśl art. 14 ust. 13 co dwa lata opracowywane są sprawozdania z realizacji planu gospodarki odpadami. Ponadto, plan podlega aktualizacji nie rzadziej niż co 4 lata.

Wytyczne do sporządzania planów gospodarki odpadami zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w *sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami* (Dz. U. Nr 66, poz. 620). Rozporządzenie to określa szczegółowy zakres, sposób oraz formę sporządzania wojewódzkiego, powiatowego i gminnego planu gospodarki odpadami. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem gminny plan gospodarki odpadami określa (§3 i 4 ww. Rozporządzenia):

1) aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:

- a) rodzaj, ilość i źródła powstawania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
  - b) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
  - c) rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom unieszkodliwiania,
  - d) istniejące systemy zbierania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
  - e) rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobową instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
  - f) wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- uwzględniające podstawowe informacje charakteryzujące z punktu widzenia gospodarki odpadami obszar, dla którego jest sporządzany plan gospodarki odpadami, a w szczególności położenie geograficzne, sytuację demograficzną, sytuację gospodarczą oraz warunki glebowe, hydrogeologiczne i hydrologiczne, mogące mieć wpływ na lokalizację instalacji gospodarki odpadami;

2) prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami, w tym również wynikające ze zmian demograficznych i gospodarczych;

3) działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, w tym:

- a) działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów,
- b) działania zmierzające do ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,

- c) działania wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami w zakresie zbiórki, transportu oraz odzysku i unieszkodliwiania, w szczególności odpadów komunalnych,
  - d) działania zmierzające do redukcji ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów;
- 4) projektowany system gospodarki odpadami, w szczególności gospodarki odpadami komunalnymi i opakowaniowymi, uwzględniający ich zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie, ze wskazaniem miejsca unieszkodliwiania odpadów;
- 5) rodzaj i harmonogram realizacji przedsięwzięć oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację;
- 6) sposoby finansowania, w tym instrumenty finansowe służące realizacji zamierzonych celów, z uwzględnieniem harmonogramu uruchamiania środków finansowych i ich źródeł;
- 7) system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów pozwalający na określenie sposobu oraz stopnia realizacji celów i zadań zdefiniowanych w planie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem ich jakości i ilości.

1.3.4. Zasady gospodarowania odpadami

Zgodnie z ustawą *o odpadach* każdy (art. 5), kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić, tak aby:

- zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
- zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi.

Odpady powinny być w pierwszej kolejności poddawane odzyskowi lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania. Odpady, które nie mogą być poddane odzyskowi lub unieszkodliwiane w miejscu ich powstawania, powinny być, uwzględniając najlepszą dostępną technikę lub technologię, o której mowa w art. 143 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska*, przekazywane do najbliższych położonych miejsc, w których mogą być poddane odzyskowi lub unieszkodliwione (art. 9).

Odpady, których nie udało się poddać odzyskowi, powinny być tak unieszkodliwiane, aby składowane były wyłącznie te odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób było niemożliwe z przyczyn technologicznych lub nieuzasadnione z przyczyn ekologicznych lub ekonomicznych (art. 7). Odpady powinny być zbierane w sposób selektywny (art. 10).

W stosunku do odpadów niebezpiecznych (patrz pkt. 3.2.2) ustawa *o odpadach* przewiduje (art. 11):

1. Zakazuje się mieszania odpadów niebezpiecznych różnych rodzajów oraz mieszania odpadów niebezpiecznych z odpadami innymi niż niebezpieczne, z zastrzeżeniem pkt. 2.
2. Dopuszcza się mieszanie odpadów niebezpiecznych różnych rodzajów oraz mieszanie odpadów niebezpiecznych z odpadami innymi niż niebezpieczne, w celu poprawy bezpieczeństwa procesów odzysku lub unieszkodliwiania odpadów powstałych po zmieszaniu, jeżeli w wyniku prowadzenia tych procesów nie nastąpi wzrost zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub środowiska.
3. W przypadku gdy odpady niebezpieczne uległy zmieszaniu z innymi odpadami, substancjami lub przedmiotami to powinny być one rozdzielone, jeżeli zostaną spełnione łącznie następujące warunki:
  - a) w procesie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów powstałych po rozdzieleniu nastąpi ograniczenie zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub środowiska,
  - b) jest to technicznie możliwe i ekonomicznie uzasadnione.
4. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania odpadów odbywa się z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie towarów niebezpiecznych (Dz. U. 2002.236.1986, 2002.199.1671).

Zasady postępowania z odpadami niebezpiecznymi występującymi w odpadach komunalnych, takimi jak baterie i akumulatory reguluje art. 41 ustawy *o odpadach*¹:

1. Posiadacz odpadów w postaci baterii lub akumulatorów, powstałych w wyniku prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, jest obowiązany do ich selektywnej zbiórki, umożliwiającej późniejszy odzysk lub unieszkodliwienie tych odpadów.
2. Posiadacz odpadów w postaci baterii lub akumulatorów, który jest osobą fizyczną niebędącą przedsiębiorcą lub jednostką organizacyjną niebędącą przedsiębiorcą, powinien zwracać te odpady do punktów ich zbiórki lub wrzucać do pojemników przeznaczonych na te odpady.

Obowiązki, o których mowa w ust. 1-3, dotyczą posiadaczy odpadów w postaci baterii lub akumulatorów, które zawierają:

- 1) powyżej 0,0005% wagowo rtęci, lub
- 2) powyżej 0,025% wagowo kadmu, lub
- 3) powyżej 0,4% wagowo ołowiu.

Odpady w postaci baterii lub akumulatorów, unieszkodliwia się oddzielnie od innych rodzajów odpadów.

1.3.5. Obowiązki wytwórców odpadów

Poprzez wytwórcę odpadów rozumie się (art. 3):

Każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Wytwórca odpadów jest obowiązany do stosowania takich sposobów produkcji lub form usług oraz surowców i materiałów, które zapobiegają powstawaniu odpadów lub pozwalają utrzymać na możliwie najniższym poziomie ich ilość, a także ograniczają negatywne oddziaływanie na środowisko lub zagrożenie życia lub zdrowia ludzi (art. 6).

1.3.6. Obowiązki posiadacza odpadów

Poprzez posiadacza odpadów rozumie się (art. 3):

Każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną); domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.

Zgodnie z art. 7, posiadacz odpadów jest obowiązany do postępowania z odpadami w sposób zgodny z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami.

Posiadacz odpadów jest obowiązany w pierwszej kolejności do poddania ich odzyskowi, a jeżeli z przyczyn technologicznych jest on niemożliwy lub nie jest uzasadniony z przyczyn ekologicznych lub ekonomicznych, to odpady te należy unieszkodliwiać w sposób zgodny z wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami.

1.3.7. Unieszkodliwianie odpadów

W ustawie *o odpadach*, poprzez „unieszkodliwianiu odpadów” rozumie się poddanie ich procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych określonym w załączniku nr 6 do ustawy w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. W załączniku 6 niniejszej ustawy podano podział procesów unieszkodliwiania odpadów.

Unieszkodliwianiu poddaje się te odpady, z których uprzednio wysegregowano odpady nadające się do odzysku (art. 12). Zgodnie z art. 13:

Odzysk lub unieszkodliwianie odpadów może odbywać się tylko w miejscu wyznaczonym w trybie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym w instalacjach lub urządzeniach, które spełniają określone wymagania, z zastrzeżeniem ust. 2-4.

Przepisu ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) posiadaczy odpadów prowadzących odzysk za pomocą działań określonych jako R10 w załączniku nr 5 do ustawy (R10: Rozprowadzenie na powierzchni ziemi, w celu nawożenia lub ulepszenia gleby lub rekultywacji gleby i ziemi),
- 2) osób fizycznych prowadzących kompostowanie na potrzeby własne.

Dopuszcza się spalanie pozostałości roślinnych, poza instalacjami i urządzeniami, jeżeli spalanie to nie narusza odrębnych przepisów.

Jeżeli spalanie odpadów ze względów bezpieczeństwa jest niemożliwe w instalacjach lub urządzeniach przeznaczonych do tego celu, wojewoda może zezwolić na spalanie poza instalacjami lub urządzeniami, określając w drodze decyzji miejsce spalania, ilość odpadów, warunki spalania danego rodzaju odpadu oraz czas obowiązywania tej decyzji.

1.3.8. Magazynowanie odpadów

Ustawa *o odpadach* posługuje się terminem "magazynowanie odpadów" zamiast terminu "gromadzenie odpadów", którym posługiwały się dotychczasowe przepisy. Przesłanki magazynowania nie uległy istotnym zmianom. Dopuszczone zostało magazynowanie przed składowaniem, ponieważ taki rodzaj magazynowania przewidują przepisy Unii Europejskiej. Doprecyzowano również maksymalne terminy magazynowania odpadów przed ich odzyskiem lub przed unieszkodliwianiem (art. 63.3 – 5):

- odpady przeznaczone do odzysku lub unieszkodliwiania, z wyjątkiem składowania, mogą być magazynowane, jeżeli konieczność magazynowania wynika z procesów technologicznych lub organizacyjnych i nie przekracza terminów uzasadnionych zastosowaniem tych procesów, nie dłużej jednak niż przez okres 3 lat.
- odpady przeznaczone do składowania mogą być magazynowane jedynie w celu zebrania odpowiedniej ilości tych odpadów do transportu na składowisko odpadów, nie dłużej jednak niż przez okres 1 roku.

W/w okresy magazynowania odpadów, liczone są łącznie dla wszystkich kolejnych posiadaczy tych odpadów.

Magazynowanie odpadów może odbywać się na terenie, do którego posiadacz odpadów ma tytuł prawny (art. 63.1). Miejsce magazynowania odpadów nie wymaga wyznaczenia w trybie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym (art. 63.2). Zrezygnowano z dotychczas wymaganej odrębnej decyzji dotyczącej miejsca i sposobu magazynowania odpadów - stanowi to element innych decyzji wydawanych posiadaczom odpadów. Określenie miejsca i sposobu magazynowania odpadów następuje w (art. 63.6):

- pozwoleniu zintegrowanym, o którym mowa w przepisach o ochronie środowiska,
- pozwoleniu na wytwarzanie odpadów,
- decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami,
- zezwoleniu na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- zezwoleniu na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów.

Wg ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 7 czerwca 2001 r., decyzje wyrażające zgodę na miejsce oraz sposób gromadzenia odpadów, wydane na podstawie ustawy o odpadach, zachowują moc do czasu uzyskania decyzji określających sposób i miejsce magazynowania odpadów lub złożenia informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami. W przypadku wytwórców odpadów wytwarzających odpady inne niż niebezpieczne w ilości do 5 ton rocznie, decyzje wyrażające zgodę na miejsce oraz sposób gromadzenia odpadów wygasają z dniem wejścia w życie ustawy (art. 44).

1.3.9. Składowanie odpadów

Wg ustawy o odpadach, składowiska odpadów są obiektami budowlanymi, do których lokalizacji, budowy i eksploatacji mają w zastosowanie przepisy ustaw o zagospodarowaniu przestrzennym i Prawo budowlane.

Obok dotychczasowego podziału składowisk odpadów na składowiska odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, wprowadzono składowiska odpadów obojętnych (art.50.1), na których mogą być składowane wyłącznie odpady obojętne (art.58).

Wyznaczenie miejsca składowania odpadów, podobnie jak dotychczas, wymaga decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Organ wydający tę decyzję może uzależnić jej wydanie od przedstawienia przez inwestora ekspertyzy, co do możliwości odzysku odpadów lub innego niż składowanie ich unieszkodliwiania (art. 51.1). Ponadto, organ właściwy do wydania decyzji o pozwoleniu na budowę składowiska odpadów, ustala w tej decyzji obowiązek ustanowienia zabezpieczenia roszczeń, mogących powstać w związku z funkcjonowaniem składowiska (art. 51.6).

Na składowisku odpadów niebezpiecznych nie mogą być składowane odpady inne niż niebezpieczne (art. 57.1). Jednocześnie, stałe odpady niebezpieczne, które po procesie przekształcenia nie wchodzi w reakcje z innymi odpadami, mogą być składowane na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (art. 57.2).

Na składowanie odpadów niebezpiecznych na wydzielonych częściach innych składowisk odpadów wytwórca odpadów niebezpiecznych jest obowiązany uzyskać zezwolenie starosty, właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów, wydawane w drodze decyzji, po uzgodnieniu z wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta (art. 57.3). Pozwolenie na użytkowanie składowiska odpadów może być wydane po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacji składowiska odpadów oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska (art. 53.1.)

Wprowadzono także zapis stanowiący, że pozwolenie na użytkowanie składowiska odpadów może być wydane dopiero po zatwierdzeniu instrukcji eksploatacyjnej składowiska odpadów oraz po przeprowadzeniu kontroli przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska (art. 53.1). W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania i eksploatacji składowiska odpadów, w tym przyjmowania na składowisko odpadów określonych rodzajów odpadów, ustanowiono obowiązek

zatwierdzania instrukcji eksploatacyjnej składowiska odpadów w drodze decyzji (art. 53.2 - 5). Odmienne niż dotychczas została rozwiązana kwestia składowania niektórych typów odpadów poprzez wprowadzenie zakazu ich składowania. Zakazuje się składowania odpadów (art. 55):

- występujących w postaci ciekłej, w tym odpadów zawierających wodę w ilości powyżej 95% masy całkowitej, z wyłączeniem szlamów,
- właściwościach wybuchowych, żrących, utleniających, wysoce łatwopalnych lub łatwopalnych,
- medycznych i weterynaryjnych,
- powstających w wyniku prac naukowo-badawczych, rozwojowych lub działalności dydaktycznej, które nie są zidentyfikowane lub są nowe i których oddziaływanie na środowisko jest nieznane,
- opon i ich części, z wyłączeniem opon rowerowych i opon o średnicy zewnętrznej większej niż 1400 mm.

Zakaz składowania opon obowiązuje od dnia 1 lipca 2003 r. (art. 43.1), natomiast zakaz składowania części opon obowiązuje od dnia 1 lipca 2006 r. (art. 43.2).

Jednocześnie zakazuje się rozcieńczania lub sporządzania mieszanin odpadów ze sobą lub z innymi substancjami lub przedmiotami w celu spełnienia kryteriów dopuszczenia odpadów do składowania na składowisku odpadów (art. 55.2). Kryteria dopuszczenia odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu określi, w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska (art. 55.3).

Odpady powinny być składowane w sposób selektywny mając na uwadze uniknięcie szkodliwych dla środowiska reakcji pomiędzy składnikami tych odpadów, możliwość dalszego ich wykorzystania oraz rekultywację i ponowne zagospodarowanie terenu składowiska odpadów. Dopuszcza się składowanie określonych rodzajów odpadów w sposób nieselektywny (mieszanie), jeżeli w wyniku takiego składowania nie nastąpi zwiększenie negatywnego oddziaływania tych odpadów na środowisko (art. 55.4). Listę odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny określi minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska (art. 55.5).

Zmniejszeniu ilości lub objętości odpadów kierowanych na składowisko ma służyć obowiązek poddawania ich procesom przekształcania fizycznego, chemicznego lub biologicznego w stosunku do odpadów, które takim procesom mogą podlegać (art. 56.1). Obowiązki te nie dotyczą odpadów obojętnych oraz odpadów, w stosunku do których proces przekształcania fizycznego, chemicznego lub biologicznego nie spowoduje ograniczenia zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi lub dla środowiska ani ograniczenia ilości lub objętości składowanych odpadów (art. 56.2).

Ustawa *o odpadach* wprowadza dodatkowe obowiązki dla posiadacza odpadów, który zarządza składowiskiem odpadów (art. 59). Ustawa wprowadza m.in. zasadę, że składowiska odpadów podlegają monitorowaniu przed, podczas i po zakończeniu eksploatacji. Zakres, czas, sposób oraz warunki prowadzenia monitoringu składowisk odpadów określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. *w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk* (Dz. U. Nr 61, poz. 559).

W artykule 61 została zawarta zasada wynikająca z dyrektywy składowiskowej odnosząca się do ceny za przyjęcie odpadów do składowania. Cena ta powinna uwzględniać w szczególności koszty budowy, eksploatacji, zamknięcia, rekultywacji, monitorowania i nadzorowania składowiska odpadów.

Ustawa *o odpadach* podaje zasady i procedury wymagane przy zamykaniu składowiska (art. 54.). Zamknięcie składowiska lub jego wydzielonej części następuje w drodze decyzji na wniosek zarządzającego składowiskiem odpadów i wymaga zgody właściwego organu:

- wojewody - dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek sporządzania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wynika z przepisów o ochronie środowiska oraz gdy dotyczy eksploatacji składowiska na terenach zakładów zaliczanych do tych przedsięwzięć,
- starosta - dla pozostałych przedsięwzięć po przeprowadzeniu kontroli składowiska odpadów przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska.

Powyższy wniosek powinien zawierać:

- określenie technicznego sposobu zamknięcia składowiska odpadów lub jego wydzielonej części,
- harmonogram działań związanych z rekultywacją składowiska odpadów.

Kierownikiem składowiska odpadów może być wyłącznie osoba, która posiada świadectwo stwierdzające kwalifikacje w zakresie gospodarowania odpadami (art. 49). Kierownik istniejącego składowiska odpadów ma obowiązek w terminie do dnia 30 czerwca 2004 r. uzyskać świadectwo stwierdzające kwalifikacje określone w art. 49 ust. 1 ustawy *o odpadach* (art. 34).

Zarządzający istniejącym składowiskiem odpadów obowiązany jest w terminie do dnia 31 grudnia 2002 r. do uzyskania decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowiska odpadów, określoną w art. 53 ustawy *o odpadach* (art. 38).

1.3.10. Obowiązki gminy i właścicieli nieruchomości dotyczące gospodarki odpadami

Zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku określa ustawa z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach*.

Pod pojęciem właścicieli nieruchomości rozumie się w świetle omawianej ustawy także współwłaścicieli, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością (art. 2.1.).

1.3.10.1. Obowiązki gminy

Utrzymanie czystości i porządku w gminie należy do zadań własnych gminy (art. 3.1.). Do zadań gminy należy m.in. zapewnienie czystości i porządku na swoim terenie oraz tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania, a w szczególności (art. 3.2.):

1. Tworzenie warunków do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na swoim terenie lub zapewnienie wykonania tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.
2. Zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji, własnych lub z innymi gminami:
  - instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
  - stacji zlewnych,
  - instalacji i urządzeń do zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok zwierzęcych lub ich części.
3. Zapobieganie zanieczyszczeniu ulic, placów i terenów otwartych, w szczególności przez: zbieranie i pozbywanie się błota, śniegu, lodu oraz innych zanieczyszczeń uprzągniętych z chodników przez właścicieli nieruchomości oraz odpadów zgromadzonych w przeznaczonych do tego celu urządzeniach ustawionych na chodniku.
4. Organizowanie selektywnej zbiórki, segregację oraz magazynowanie odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych, przydatnych do odzysku oraz współdziałają z przedsiębiorcami podejmującymi działalność w zakresie gospodarowania tego rodzaju odpadami.
5. Zapewnienie zbierania, transportu i unieszkodliwiania zwłok bezdomnych zwierząt lub ich części oraz współdziałają z przedsiębiorstwami podejmującymi działalność w tym zakresie.
6. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania i opracowywania planu sieci kanalizacyjnej.
7. Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontrolowania częstości i sposobów usuwania komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowywania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Powyższe zadania Gminapowinna realizować na podstawie planu gospodarki odpadami.

Rada gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego terenowego inspektora sanitarnego, w drodze uchwały ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące m. in. (art. 4):

1. Prowadzenia we wskazanym zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
2. Rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, a także wymagań dotyczących ich rozmieszczenia oraz utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.
3. Częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

Rada gminy może ustalić - w drodze uchwały - górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi odbioru odpadów od właścicieli nieruchomości (art. 6.2). Ustalając stawki powyższych opłat, rada gminy może stosować stawki niższe, jeżeli odpady komunalne są zbierane i transportowane w sposób selektywny (art. 6.4).

1.3.10.2. Obowiązki właścicieli nieruchomości

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez (art. 5.1):

1. Wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do zbierania odpadów oraz ich utrzymanie w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.
2. Zbieranie powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych zgodnie z wymaganiami określonymi w uchwale rady gminy oraz pozbywanie się tych odpadów w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi.

Przy wykonywaniu powyższego obowiązku, właściciele nieruchomości obowiązani są do udokumentowania korzystania z usług wykonywanych przez zakład będący gminną jednostką organizacyjną lub przedsiębiorcą posiadającego odpowiednie zezwolenie (art. 6.1). W przypadku, gdy właściciele nieruchomości nie udokumentują korzystania z powyższych usług, obowiązki określone w art. 5.1. przejmują w trybie wykonania zastępczego Gmina(art. 6.3).

Kto nie wykonuje obowiązków wyszczególnionych w pkt. 1 i 2 podlega karze grzywny (art. 10.2).

Na podstawie akceptacji mieszkańców wyrażonej w referendum, rada gminy może przejąć od właścicieli nieruchomości powyższe obowiązki (art. 6a.1). Przejmując je, rada gminy ustala opłatę ponoszoną przez właścicieli nieruchomości (art. 6a.2). Opłata ustalana jest w sposób zryczałtowany za okresowe pozbywanie się określonej ilości wskazanego rodzaju odpadów. Jej wysokość uzależniona jest od faktycznych kosztów ponoszonych przez gminę z tytułu zorganizowania i funkcjonowania systemu zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych (art. 6a.3).

Rada gminy określa terminy uiszczania opłat. Opłaty nie uiszczone w wyznaczonym terminie podlegają przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu w egzekucyjnym w administracji (art. 6.b).

1.4. Słowniczek

Gospodarowanie odpadami - rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Komunalne osady ściekowe - rozumie się przez to pochodzący z oczyszczalni ścieków osady z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Magazynowanie odpadów - rozumie się przez to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub unieszkodliwianiem (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odpady - oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Odpady komunalne - rozumie się przez to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odpady medyczne - rozumie się przez to odpady powstające w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych oraz prowadzeniem badań i doświadczeń naukowych w zakresie medycyny (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odpady niebezpieczne są to odpady (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.): 1) należące do kategorii lub rodzajów odpadów określonych na liście A załącznika nr 2 do ustawy oraz posiadające co najmniej jedną z właściwości wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy lub 2) należące do kategorii lub rodzajów odpadów określonych na liście B załącznika nr 2 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) i zawierające którykolwiek ze składników wymienionych w załączniku nr 3 do powyższej ustawy oraz posiadające co najmniej jedną z właściwości wymienionych w załączniku nr 4 do ustawy.

Odpady obojętne - rozumie się przez to odpady, które nie ulegają istotnym przemianom fizycznym, chemicznym lub biologicznym; są nierozpuszczalne, nie wchodzi w reakcje fizyczne ani chemiczne, nie powodują zanieczyszczenia środowiska lub zagrożenia dla zdrowia ludzi, nie ulegają biodegradacji i nie wpływają niekorzystnie na materię, z którą się kontaktują; ogólna zawartość zanieczyszczeń w tych odpadach oraz zdolność do ich wymywania, a także negatywne oddziaływanie na środowisko odcieku muszą być nieznaczne, a w szczególności nie powinny stanowić zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych, wód podziemnych, gleby i ziemi (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odpady ulegające biodegradacji - rozumie się przez to odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odpady weterynaryjne - rozumie się przez to odpady powstające w związku z badaniem, leczeniem zwierząt lub świadczeniem usług weterynaryjnych, a także w związku z prowadzeniem badań naukowych i doświadczeń na zwierzętach (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odzysk - rozumie się przez to wszelkie działania, nie stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania, określone w załączniku nr 5 do ustawy *o odpadach* (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Odzysk energii - rozumie się przez to termiczne przekształcanie odpadów w celu odzyskania energii (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Oleje odpadowe - rozumie się przez to wszelkie oleje smarowe lub przemysłowe, które nie nadają się już do zastosowania, do którego były pierwotnie przeznaczone, a w szczególności zużyte oleje z silników spalinowych i oleje przekładniowe, a także oleje smarowe, oleje do turbin i oleje hydrauliczne (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

PCB - rozumie się przez to polichlorowane difenyle, polichlorowane trifenyle, monometylotetrachlorodifenylometan, monometylodichlorodifenylometan, monometylodibromodifenylometan oraz mieszaniny zawierające jakkolwiek z tych substancji w ilości powyżej 0,005% wagowo łącznie (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Posiadacz odpadów - rozumie się przez to każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną); domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Recykling - rozumie się przez to taki odzysk, który polega na powtórnym przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, z wyjątkiem odzysku energii (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Recykling organiczny - rozumie się przez to obróbkę tlenową, w tym kompostowanie, lub beztlenową odpadów, które ulegają rozkładowi biologicznemu w kontrolowanych warunkach przy wykorzystaniu mikroorganizmów, w wyniku której powstaje materia organiczna lub metan; składowanie na składowisku odpadów nie jest traktowane jako recykling organiczny (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Składowisko odpadów - rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Spalarnia odpadów - rozumie się przez to instalację, w której zachodzi termiczne przekształcanie odpadów w celu ich unieszkodliwienia (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Stosowanie komunalnych osadów ściekowych - rozumie się przez to rozprowadzanie na powierzchni ziemi lub wprowadzanie komunalnych osadów ściekowych do gleby w celu ich wykorzystywania (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

System gospodarki odpadami - obowiązujące na danym obszarze administracyjnym działania związane ze zbieraniem, transportem, odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów.

Termiczne przekształcanie odpadów - rozumie się przez to procesy utleniania odpadów, w tym spalania, zgazowywania, lub rozkładu odpadów, w tym rozkładu pirolitycznego, prowadzone w przeznaczonych do tego instalacjach lub urządzeniach na zasadach określonych w przepisach szczegółowych; recykling organiczny nie jest traktowany jako termiczne przekształcanie odpadów (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), ustawa z dnia 19 grudnia 2002 r. *o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 7 poz. 78).

Unieszkodliwianiu odpadów - rozumie się przez to poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych określonym w załączniku nr 6 do ustawy w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

Właściciel nieruchomości – rozumie się przez to także współwłaściciele, użytkowników wieczystych oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomości w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością (Ustawa z dn. 13 września 1996 o utrzymaniu czystości i porządku w gminie (Dz. U. Nr 132 poz. 622 z późn. zm.).

Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości-świadczenie usług odbioru odpadów komunalnych na podstawie zezwolenia wydanego w drodze decyzji przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce świadczenia usług (art. 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku); nie dotyczy gminnych jednostek organizacyjnych powołanych do świadczenia takich usług.

Wytwórca odpadów - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), ustawa z dnia 19 grudnia 2002 r. *o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 7 poz. 78).

Zarządzanie systemem gospodarki odpadami - działania zmierzające do:

- ustanowienia na podległym obszarze systemu gospodarki odpadami;
- pozyskiwanie i rozmieszczanie potrzebnych zasobów ludzkich i rzeczowych;
- planowanie, kontrolowanie i analiza realizacji celów;
- ciągłe doskonalenie w cyklu: zaplanuj, zrealizuj, oceń, wyciągnij wnioski.

Zbieranie odpadów - rozumie się przez to każde działanie, w szczególności umieszczanie w pojemnikach, segregowanie i magazynowanie odpadów, które ma na celu przygotowanie ich do

transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.).

1.5. Spis skrótów

GUS – Główny Urząd Statystyczny,
GPZON – gminny punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych,
PET – opakowanie z politereftalanu etylenu,
PGO – plan gospodarki odpadami,
UE – Unia Europejska,
US – Urząd Statystyczny,
ZZO - Zakład Zagospodarowania Odpadów,
KPGO – Krajowy Plan Gospodarki Odpadami.

1.6. Analiza Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego pod kątem zapisów dotyczących Gminy Lubasz

Dla gospodarki odpadami z sektora komunalnego na terenie Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego określono następujące cele:

Odpady komunalne:

Cele krótkoterminowe na lata 2004 – 2007:

1. *Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców powiatu.*
2. *Skierowanie w roku 2007 na składowiska do 82% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji .*
3. *Deponowanie na składowisku nie więcej niż 75% wytworzonych odpadów komunalnych.*

Cele średniookresowe na lata 2008 – 2011:

1. *Deponowanie na składowisku nie więcej niż 41% wszystkich odpadów komunalnych.*
2. *Skierowanie w roku 2011 na składowiska nie więcej niż 70% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995).*

Dla osiągnięcia założonych celów, konieczne jest podjęcie następujących kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego:

1. *Podnoszenie świadomości społecznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów.*
2. *Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.*
3. *Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.*
4. *Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych*
5. *Redukcja zawartości składników ulegających biodegradacji w odpadach kierowanych na składowisko.*
6. *Modernizacja składowisk odpadów komunalnych i rekultywacja zamykanych..*
7. *Likwidacja dzikich wysypisk.*

W Planie Gospodarki Odpadami dla Powiatu czarnkowsko - trzecieckiego przewiduje się następujące etapy wprowadzania systemu:

- Etap I – do czasu wybudowania kompostowni komorowych w przyległych do Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego ZZO (Piła, Clean City – Powiat międzychodzki, Dęboryce –

Powiat szamotulski, Nowe Kurowo – Powiat strzelecko-drezdenecki, woj. lubuskie). Wg założeń planów gospodarki odpadami woj. lubuskiego i wielkopolskiego, kompostownie powstaną w tych obszarach w następujących terminach:

- Piła: do roku 2006;
  - Clean City: do roku 2005;
  - Dęboryce: po roku 2007;
  - Nowe Kurowo: do roku 2005.
- Etap II – transport odpadów ulegających biodegradacji zebranych od mieszkańców do kompostowni komorowych w powyższych ZZO.
  - Etap III – wyczerpanie chłonności składowisk w Powiecie czarnkowsko – trzecieckim i transport odpadów zmieszanych do wybranych ZZO.

Przewidziane do realizacji obiekty gospodarki odpadami

Tab. 1.1. Wykaz niezbędnych instalacji i obiektów oraz ich docelowe moce przerobowe (w roku 2011)

Główne elementy inwestycyjne	Inwestor	Docelowa moc przerobowa w roku 2011 (tys. Mg/rok)
Kompostownie przyzłomowe (na odpady z pielęgnacji terenów zielonych) na terenie gmin miejsko - wiejskich:	Gminy Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego	
1. Dla Miasta Czarnkowa		Łącznie w Powiecie: 1,9
2. Dla Miasta i Gminy Krzyż Wlkp.		
3. Dla Miasta i Gminy Trzeciecka		
4. Dla Miasta i Gminy Wieleń		
Stacja przeładunkowa przy składowisku w Zofiowie (Gm. Czarnków)	Gminy Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego	23,9
Składowiska odpadów (zapotrzebowanie na pojemność do roku 2011)	Gminy Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego	Łącznie w Powiecie: 200 tys. m ³
Gminne Punkty Gromadzenia Odpadów Niebezpiecznych	Gminy Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego	8 punktów; łączna pojemność w roku 2011: 0,13

Harmonogram zamykania składowisk na terenie Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego.

Zebrane odpady nie mające wartości materiałowej oraz pozbawione części odpadów niebezpiecznych unieszkodliwiane będą przez składowanie. Ponieważ w wojewódzkim planie gospodarki odpadami nie przewiduje się budowy nowych składowisk na terenie Powiatu czarnkowsko – trzecieckiego, więc do składowania odpadów wykorzystane będą istniejące obiekty, a po ich wyczerpaniu wybrane składowiska poza Powiatem (Etap III).

Tab. 1.2. Harmonogram zamykania składowisk na terenie Powiatu czarnkowsko – trzcieńskiego

Gmina	Lokalizacja, miejscowość	Właściciel	Zarządzający	Początek eksploatacji	Zakończenie eksploatacji (planowane)
Gmina Czarnków	Zofiowo	UG	Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.	1992	po 2012
Miasto i Gmina Krzyż Wielkopolski	Huta Szklana	UMiG	Zakład Usług Komunalnych, 64 – 761 Krzyż Wlkp., ul. Wojska Polskiego 40	1993	2005
Gmina Połajewo	Sierakówko	UG	Urząd Gminy w Połajewie, Ul. Obornicka 6a	2000	po 2012
Gmina Lubasz	Sławienko	UG	Urząd Gminy w Lubaszu Ul. B. Chrobrego 37 64 – 720 Lubasz	2001	I kwartał: 2015; Całość: 2030.
Miasto i Gmina Trzcianka	Trzcianka	UMiG	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Budowlanych KOMBUD Sp. z o.o. Ul. Żeromskiego 14, 64 – 980 Trzcianka	1996	2010, I kwartał
Miasto i Gmina Wieleń	Marianowo	PK Noteć	Noteć Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Komunalne, Błonie 29, 64 – 730 Wieleń	1997	po 2012

Modernizacja składowisk

Biorąc pod uwagę konieczność dostosowania składowisk do roku 2009 do zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 roku w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549), konieczna jest modernizacja składowisk w Zofiowie, Sierakówku, Sławienku, Trzciance i Marianowie (tab. 1.3.).

Tab. 1.3. Szacunkowy koszt modernizacji składowisk w Powiecie czarnkowsko – trzcieńskim

Składowisko	Zakres modernizacji	Koszt (tys. zł)
Zofiowo	Instalacja odgazowania	600
	Instalacja wykorzystania biogazu (pochodnia)	100
Sierakówko	Instalacja wykorzystania biogazu (pochodnia)	100
Sławienko	Instalacja wykorzystania biogazu (pochodnia)	100
Trzcianka	Instalacja wykorzystania biogazu (pochodnia)	100
Marianowo	Instalacja odgazowania	600
	Instalacje wykorzystania biogazu (pochodnia)	100

Osady ściekowe

W gospodarce osadowej postawiono następujące cele:

1. *Zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego przy ich wykorzystaniu.*
2. *Zwiększenie stopnia przetworzenia komunalnych osadów ściekowych.*
3. *Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.*

Oraz działania:

1. *Unieszkodliwianie osadów ściekowych w zależności od uwarunkowań lokalnych (kompostowanie, wykorzystanie w celach nawozowych i w rekultywacji, deponowanie osadów na składowiskach).*
2. *Likwidacja tymczasowego składowania osadów przy oczyszczalni ścieków.*
3. *Zwiększenie kontroli nad osadami wykorzystywanymi dla celów przyrodniczych.*

Na podstawie ankietyzacji można stwierdzić, że w 2003 roku na terenie Powiatu czarnkowsko - trzcianieckiego powstało 1 159,93 Mg osadów ściekowych.

W tabeli 1.4. przedstawiono masę oraz sposób postępowania z osadami komunalnymi na terenie Powiatu czarnkowsko - trzcianieckiego.

Tab. 1.4. Ilość wytworzonych osadów ściekowych w oczyszczalniach ścieków komunalnych na terenie Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego w roku 2003 (Mg/rok s. m.)

L.p.	Gmina/ miasto	Ilość wytworzonych osadów	Sposób postępowania/wykorzystanie
1	Miasto Czarnków	323,42	Kompostowanie/ rekultywacja,rolnicze
2	Miasto i Gmina Trzcianka	56	Kompostowanie/ rekultywacja,rolnicze
3	Miasto i Gmina Krzyż Wielkopolski	534,92	- / składowanie, rolnicze
4	Miasto i Gmina Wieleń	64	- / składowanie
5	Gmina wiejska Drawsko	54	Kompostowanie / rolnicze
6	Gmina wiejska Czarnków	10,26	- / rekultywacja
7	Gmina wiejska Lubasz	101,33	- / składowanie, rekultywacja
8	Gmina wiejska Połajewo	16	- / składowanie
Razem		1 159,93	

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY LUBASZ

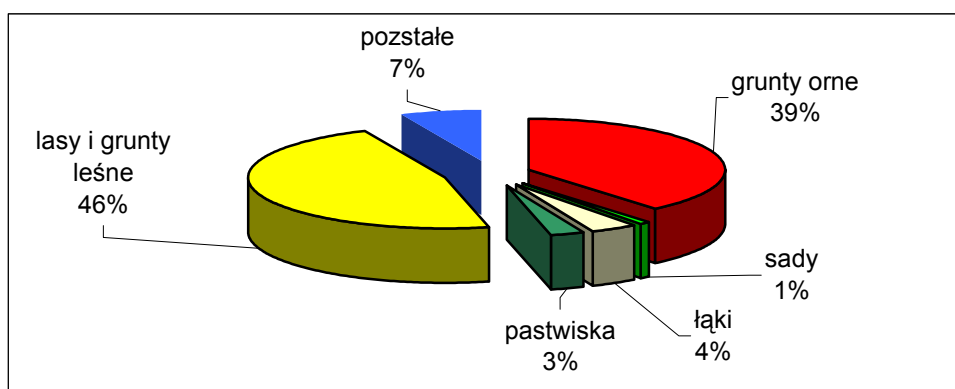
Gmina Lubasz położona jest w południowej części powiatu, od wschodu gmina graniczy z Gminą Połajewo, od południa z gminami Wronki i Obrzycko (Powiat szamotulski), od zachodu z Miastem i Gminą Wieleń, a od północy z Miastem Czarnków oraz Gminą Czarnków (rys. 2.2.).

W gminie Lubasz system dróg stanowią: drogi wojewódzkie nr 153, 1440 i 182, drogi powiatowe o łącznej długości 28 km i drogi gminne o łącznej długości 41 km.

Gmina Lubasz w całości przynależy do dorzecza Noteci. Najważniejszym dopływem Noteci na terenie gminy jest rzeka Gulczanka. Największym atutem gminy są lasy bogate w grzyby, jagody i zwierzynę łowną. Stanowią one 47 % powierzchni gminy. W drzewostanie lasów dominuje sosna, występuje również świerk, rzadziej gatunki liściaste, a dwa jeziora przesadzają o turystycznym charakterze gminy. Jezioro Wielkie położone w Lubaszu o powierzchni 40 ha, oraz jezioro Kruteckie o powierzchni 100 ha położone w samym centrum kompleksu puszczy. Bogate walory krajobrazowe spowodowały rozwój przedsięwzięć turystycznych m.in. indywidualne budownictwo rekreacyjne. Drugim ważnym elementem gospodarki gminy Lubasz jest produkcja roślinna i zwierzęca, usługi związane z przetwórstwem drzewa oraz przemysł metalowy.

Użytkowanie gruntów:

Obszar gminy Lubasz w 48% zajmują lasy i grunty leśne (7 835 ha w 2002 roku). Powierzchnia użytków rolnych wynosiła w 2002 roku 77 797 ha, co stanowi 47 % powierzchni gminy, w których największy udział miały grunty orne. W zagospodarowaniu użytków rolnych dominują grunty orne, które stanowią 83% użytków rolnych, łąki – 9% użytków, pastwiska zajmują 6% powierzchni użytków. Znikomy udział w zagospodarowaniu użytków mają sady - 2%. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Lubasz przedstawiono na rys. 2.1.

Rys. 2.1. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Lubasz w 2002 roku

Podstawowe dane statystyczne:

- Całkowita powierzchnia gminy 167,7 km².
- Ludność: 6 895 mieszkańców.
- Ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych: 533 (GUS 2003).
- Stopień zwodociągowania Gminy Lubasz wynosi 83%.
- Długość sieci wodociągowej: 60,8 km.

Placówki oświatowe na terenie Gminy Lubasz:

1. Szkoły Podstawowe: 4 w m. Lubasz, Krucz, Miłkowo i Jędrzejewo (łącznie 671 uczniów).
2. Gimnazja: 1 w Lubasz (324 uczniów).
3. Szkoły ponadpodstawowe: Prywatny Zespół Szkół w Lubasz (325 uczniów).

Placówki służby zdrowia na terenie Gminy Lubasz:

1. Przychodnia Lekarska w Lubasz,

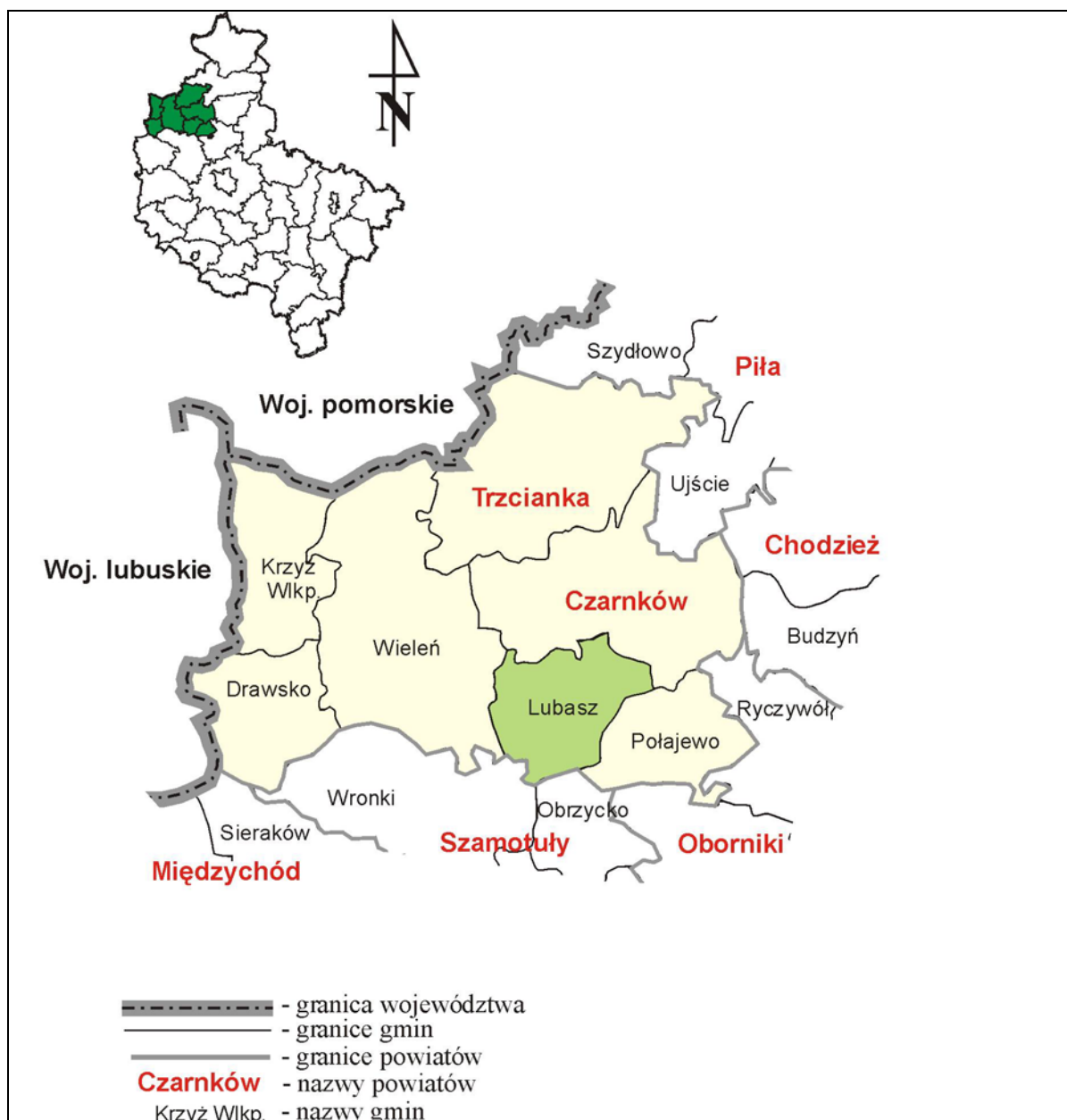
2. Gabinety stomatologiczne – 2.

Placówki kulturalne na terenie Gminy Lubasz:

1. Gminny Ośrodek Kultury w Lubasz,
2. Biblioteka Gminna w Lubasz,
3. Gminny Ośrodek Wypoczynku i Gospodarki Komunalnej w Lubasz.

Apteki: 2.

Stacje paliw: 2.

Rys. 2.2. Położenie Gminy Lubasz na tle Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego

3. AKTUALNY STAN GOSPODARKI ODPADAMI Z SEKTORA KOMUNALNEGO

3.1. Odpady komunalne

3.1.1. Rodzaj, ilość i źródła powstawania odpadów oraz ich właściwości

Zgodnie z treścią art. 3 ustawy o odpadach, odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tak więc odpady komunalne powstają w:

1. Gospodarstwach domowych.
2. Obiektach infrastruktury takich jak: handel, usługi, szkolnictwo, obiekty turystyczne, obiekty działalności gospodarczej i wytwórczej.

Na podstawie wskaźników zamieszczonych w krajowym planie gospodarki odpadami (M. P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159) oszacowano ilość wytworzonych w roku 2002 i 2003 odpadów na terenie Gminy Lubasz. Szacuje się, że na jego obszarze powstało w sektorze komunalnym w omawianych latach ok. 1,6 tys. Mg odpadów, co stanowiło około 5,2% odpadów z sektora komunalnego powstających na terenie Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego (tab. 3.1.).

Tab. 3.1. Szacowana masa powstających odpadów z sektora komunalnego na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg)

Wyszczególnienie	2002		2003	
	tys. Mg	%	tys. Mg	%
Gmina Lubasz	1,6	5,3	1,6	5,2
Powiat czarnkowsko – trzcianecki	29,9	100	30,9	100

Biorąc pod uwagę wyżej przedstawiony podział odpadów komunalnych, konieczność wyróżnienia odpadów opakowaniowych oraz bliższą charakterystykę odpadów ulegających biodegradacji, na potrzeby konstrukcji Planu, za krajowym planem gospodarki odpadami (2002) oraz planem wojewódzkim (2003) i powiatowym (2004) przyjęto podział polegający na wyodrębnieniu następujących strumieni odpadów:

1. Odpady organiczne roślinne – domowe odpady organiczne pochodzenia roślinnego.
2. Odpady organiczne zwierzęce – domowe odpady organiczne pochodzenia zwierzęcego ulegające biodegradacji.
3. Odpady organiczne inne – odpady z pielęgnacji ogródków przydomowych, kwiatów domowych, balkonowych, ulegające biodegradacji.
4. Odpady zielone – odpady z ogrodów i parków, targowisk, z pielęgnacji zieleńców miejskich, z pielęgnacji cmentarzy – ulegające biodegradacji.
5. Papier i karton:
  - opakowania z papieru i tektury,
  - opakowania wielomateriałowe na bazie papieru,
  - papier i tektura (nieopakowaniowe)
6. Tworzywa sztuczne:
  - opakowania z tworzyw sztucznych,
  - tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe).
7. Tekstylia.
8. Szkło:
  - opakowania ze szkła,

- szkło (nieopakowaniowe).
9. Metale:
    - opakowania z blachy stalowej,
    - opakowania z aluminium,
    - pozostałe odpady metalowe.
  10. Odpady mineralne – odpady z czyszczenia ulic i placów: gleba, ziemia, kamienie itp.
  11. Drobną frakcją popiołową – odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych (głównie węgla). Z uwagi na udział w składzie odpadów komunalnych popiołu wyodrębniono tę frakcję jako nieprzydatną do odzysku i unieszkodliwienia.
  12. Odpady wielkogabarytowe.
  13. Odpady budowlane – odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych – wchodzące w strumień odpadów komunalnych.
  14. Odpady niebezpieczne wchodzące w strumień odpadów komunalnych.

W tabeli 3.2. i 3.3. zamieszczono informacje dotyczące ilości poszczególnych strumieni odpadów na terenie Gminy Lubasz w latach 2002 i 2003.

Tab. 3.2. Szacunkowa ilość poszczególnych strumieni odpadów w roku 2002 na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg/rok)

Strumień odpadów	Lubasz		Powiat
	tys. Mg	% masy w powiecie	
Domowe organiczne	0,15	3,4	4,5
Odpady zielone	0,03	4,8	0,6
Papier i karton nieopakowaniowy	0,07	4,4	1,7
Opakowania papierowe	0,11	4,2	2,6
Opakowania kompozytowe	0,01	4,0	0,3
Tworzywa szt. nieopakowaniowe	0,14	4,8	3
Opakowania z tworzyw sztucznych	0,05	4,6	1
Odpady tekstylne	0,03	4,6	0,7
Szkło nieopakowaniowe	0,01	7,0	0,1
Opakowania szklane	0,13	5,7	2,3
Metal	0,03	4,4	0,7
Opakowania stalowe	0,01	3,7	0,3
Opakowania aluminiowe	0,00	3,0	0,1
Odpady mineralne	0,09	6,8	1,3
Drobną frakcją popiołową	0,26	6,5	4
Odpady wielkogabarytowe	0,11	5,9	1,9
Odpady budowlane	0,32	6,9	4,6
Odpady niebezpieczne	0,02	5,3	0,3
Razem	1,58	5,3	29,9

Tab. 3.3. Szacunkowa ilość poszczególnych strumieni odpadów w roku 2003 na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg/rok)

Strumień odpadów	Lubasz		Powiat
	tys. Mg	% masy w powiecie	
Domowe organiczne	0,15	3,0	5,1
Odpady zielone	0,03	4,6	0,7
Papier i karton nieopakowaniowy	0,08	4,2	1,8

Strumień odpadów	Lubasz		Powiat
	tys. Mg	% masy w powiecie	
Opakowania papierowe	0,11	3,8	2,9
Opakowania kompozytowe	0,01	3,7	0,3
Tworzywa szt. nieopakowaniowe	0,15	4,6	3,1
Opakowania z tworzyw sztucznych	0,05	4,2	1,1
Odpady tekstylne	0,03	4,3	0,8
Szkło nieopakowaniowe	0,01	4,9	0,1
Opakowania szklane	0,14	5,9	2,3
Metal	0,03	4,0	0,8
Opakowania stalowe	0,01	3,7	0,3
Opakowania aluminiowe	0,00	3,5	0,1
Odpady mineralne	0,09	7,2	1,2
Drobna frakcja popiołowa	0,25	7,0	3,6
Odpady wielkogabarytowe	0,12	6,3	1,9
Odpady budowlane	0,34	7,6	4,5
Odpady niebezpieczne	0,02	6,9	0,2
Razem	1,62	5,2	30,9

Ze względu na to, że na terenie Gminy Lubasz nie przeprowadzono jak dotąd badań właściwości odpadów komunalnych, w związku z tym przyjęto, że powstające na omawianym terenie odpady charakteryzuje się właściwościami podanymi w tabeli 3.4. Zamieszczone w niej informacje pochodzą z badań przeprowadzonych przez Ośrodek Badawczo Rozwojowy Ekologii Miast na terenie całej Polski (Maksymowicz, 2000).

Tab. 3.4. Właściwości paliwowe i nawozowe odpadów (Maksymowicz, 2000)

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Tereny wiejskie
<i>Wskaźniki określające właściwości paliwowe</i>			
1.	Wilgotność	%	25,0 – 39,0
2.	Części palne	%	8,0 – 20,0
3.	Części niepalne	%	40,0 – 70,0
4.	Ciepło spalania	kJ/kg	1200-2700
<i>Wskaźniki określające właściwości nawozowe</i>			
6.	Substancja organiczna	% s.m.	6,0 – 28,0
7.	Węgiel organiczny	% s.m.	4,5 – 16,0
8.	Azot organiczny	% s.m.	0,1 – 0,5
9.	Fosfor ogólny (P ₂ O ₅)	% s.m.	-
10.	Potas ogólny (K ₂ O)	% s.m.	-

3.1.2. Rodzaj i ilość odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwienia

W tabeli 3.5. podano informacje dotyczące ilości odpadów komunalnych zbieranych na terenie Gminy Lubasz. Jak widać, w gminie zebrano w roku 2003 ok. 45,2% szacunkowej ilości wytwarzanych odpadów (przy sprawności zbiórki w Powiecie czarnkowsko – trzcianieckim 40,8%).

Tab. 3.5. Ilość zbieranych odpadów komunalnych w stosunku do wytwarzanych w roku 2003 (wg danych Urzędu Gminy Lubasz)

Wyszczególnienie	Odpady komunalne z gospodarstw domowych	Odpady komunalne z przedsiębiorstw	Sprawność zbiórki %
	tys. Mg		
Gmina Lubasz	0,723		45,2
Razem Powiat	12,2		40,8

W tabeli 3.6 podano natomiast procentowy udział mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów.

Tab. 3.6. Ilość mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych w roku 2003 (%) (wg danych Urzędu Gminy Lubasz)

Wyszczególnienie	% ilość mieszkańców objętych zorganizowaną zbiórką odpadów
Gmina Lubasz	100
Średnio w Powiecie	100

W tabeli 3.7. zamieszczono informacje dotyczące wyników zbiórki selektywnej prowadzonej w roku 2003.

Na terenie gminy prowadzono selektywną zbiórkę w zakresie: szkło (16,74 Mg), PET (4,73 Mg).

Tab. 3.7. Wyniki zbiórki selektywnej w Gminie Lubasz w roku 2003

Wyszczególnienie	Masa całkowita (tys. Mg)	tys. Mg	%
Gmina Lubasz	1,6	0,0215	1,3
Razem Powiat	30,9	0,491	1,6

Biorąc pod uwagę, że w roku 2002 w Polsce w wyniku selektywnej zbiórki zebrano ok. 1,2% masy wytwarzanych odpadów komunalnych należy uznać, że na terenie Gminy Lubasz zbiórka selektywna dała wyniki porównywalne z wynikami selektywnej zbiórki na terenie kraju.

Odpady komunalne z terenu poszczególnych gmin unieszkodliwiane są przede wszystkim poprzez ich składowanie na gminnych składowiskach odpadów. Na terenie Gminy Lubasz zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych znajdujących się w miejscowości Sławienko.

W tabeli 3.8. przedstawiono bilans odpadów w Gminie Lubasz dla roku 2003.

Tab.3.8. Sposób postępowania z odpadami na terenie Gminy Lubasz
(dla roku 2003)

Wyszczególnienie	tys. .Mg	%
Szacunkowa ilość odpadów wytwarzanych	1,6	100,0
Odzysk/recykling	0,0215	1,3
Kompostowanie		0
Składowanie	0,723	45,2
Postępowanie z odpadami w sposób niekontrolowany	0,86	53,5

3.1.3. Istniejące systemy zbierania odpadów

Sposób zbiórki odpadów na obszarze Gminy Lubasz jest typowy dla warunków polskich na obszarach o charakterze wiejskim (pojemniki indywidualne i kontenery).

Na terenie Gminy Lubasz zbiórka selektywna prowadzona jest od roku 2002 systemem pojemnikowym przez Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. z Czarnkowa.

Na terenie gminy rozstawiono 115 szt. pojemników do zbiórki selektywnej (kwiecień 2004):

- szkło – 45 szt.
- tworzywa sztuczne – 64 szt.
- makulatura – 6 szt.

Ponadto Urząd Gminy w Lubasz planuje wprowadzić segregację na terenie gminy (Plan wojewódzki, 2003; Plan powiatowy, 2004)

Ponadto stosuje się segregację na składowisku odpadów w Sławienku w zakresie: szkło, złom.

Biorąc pod uwagę, że w roku 2003 zebrano ok. 45% (składowanie, recykling) wytworzonych odpadów (tab. 3.8.) należy uznać, że stan obsługi mieszkańców Gminy Lubasz w zakresie odbioru wytworzonych przez nich odpadów jest niewystarczający. Należy się spodziewać, że część odpadów trafia do środowiska w sposób niekontrolowany (spalanie, deponowanie na tzw. dzikich wysypiskach) powodując jego zanieczyszczenie. Na terenach wiejskich część odpadów jest wykorzystywana w żywieniu zwierząt lub kompostowana. Odpady mające właściwości energetyczne (drewno, papier, tworzywa sztuczne) są spalane, co w przypadku tworzyw sztucznych należy uznać za zjawisko bardzo niebezpieczne dla środowiska (m.in. emisja chloru, dioksyn i furanów).

3.1.4. Rodzaj, rozmieszczenie i charakterystyka instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Na terenie Gminy Lubasz brak jest instalacji do odzysku odpadów.

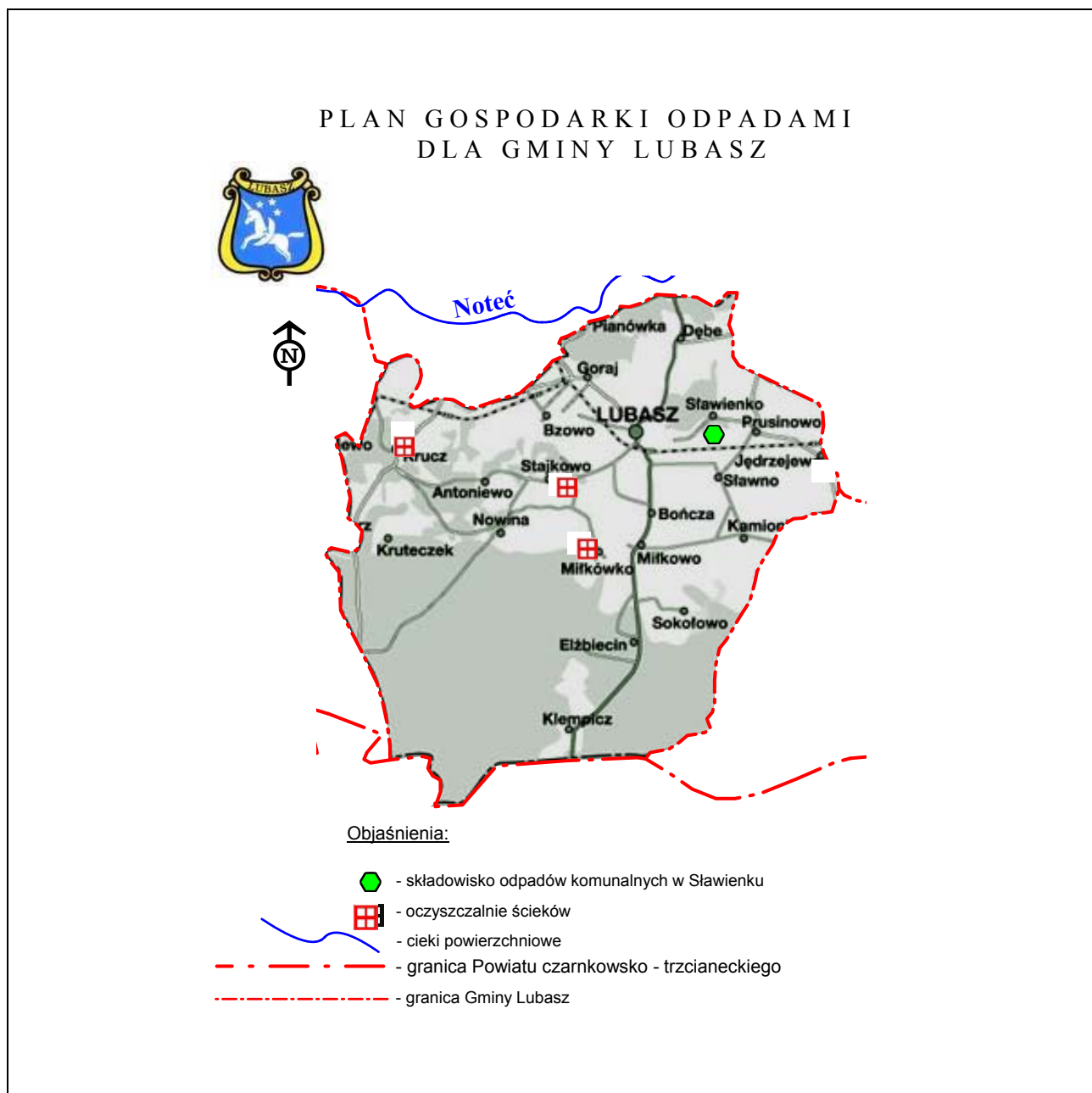
Gmina Lubasz posiada na swoim terenie czynne składowisko odpadów (gminne składowisko w m. Sławienko, planowane zakończenie eksploatacji w 2015r. – I kwatera, całość 2030r.), gdzie kierowane są odpady komunalne z terenu gminy. W tab. 3.9. podano podstawowe dane charakteryzujące ww. składowisko. W myśl Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowiska odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549) składowisko odpadów w m. Sławienko powinno być wyposażone w instalację wykorzystania gazu składowiskowego.

Wyposażenie w tego typu instalację powinno nastąpić do końca 2009 roku (Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z dnia 18 września 2001 r.)).

Lokalizację obiektów gospodarki odpadami na terenie Gminy Lubasz przedstawia rys. 3.1.

Tab. 3.9. Charakterystyka składowiska w m. Sławienko (Urząd Gminy w Lubaszu)

Gmina		Lubasz
Lokalizacja składowiska		Sławienko
Powierzchnia eksploatacji (ha)		0,6
Powierzchnia ogółem (ha)		3,4
Pojemność docelowa (m ³)		I kwarta: 22 582 II kwarta: 24 624 Σ=46 206
Zapełnienie	m ³	11 568 (I kwarta)
	%	7,8
Stan prawny		uregulowany
Decyzja o zamknięciu wg dokumentacji		I kwarta - 2015 całość - 2030
Zgodność z RMŚ (Dz. U. Nr 61, poz. 549) ²	Lokalizacja	+
	Uszczelnienie	posiada
	Drenaż odcieków	posiada
	Rowy drenażowe	-
	Instalacja odgazowania	studnie odgazowujące
	Wykorzystanie biogazu	brak
	Ogrodzenie	posiada
	Pas zieleni	posiada
	Urządzenie do mycia i dezynfekcji kół	posiada
	Waga	posiada
	Siatki zapobiegające rozwiewaniu odpadów	posiada
	Zbiornik na odcieki	posiada
	Piezometry	posiada
	Prowadzenie monitoringu	jest
	Ochrona obiektu	jest

Rys. 3.1. Lokalizacja obiektów gospodarki odpadami na terenie Gminy Lubasz

3.1.5. Wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów

Aktualnie na terenie Gminy Lubasz gospodarką odpadami (zbieraniem, transportem, odzyskiem i unieszkodliwianiem) odpadów komunalnych zajmują się następujące przedsiębiorstwa:

1. Gminny Ośrodek Wypoczynku i Gospodarki Komunalnej, ul. Kościelna 4, 67 – 720 Lubasz – zorganizowana zbiórka odpadów komunalnych;
2. Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o., ul. Browarna 6, 64 – 700 Czarnków – zbiórka selektywna,
3. AGA Usługi Komunalne, Wywóz nieczystości, Ul. Chodzieska 7, 64 – 700 Czarnków.

3.1.6. Koszty i opłaty

Gminny Ośrodek Wypoczynku i Gospodarki Komunalnej w Lubaszu obsługujący gospodarkę odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Lubasz pobiera następujące opłaty za pojemniki.

Koszt odbioru pojemnika wynosi:

Opłata zryczałtowana:

- 120 l - 6,50 zł,
- 240 l - 8,00 zł,
- 1 100 l - 30,00 (2 wywozy), 54,00 (4 wywozy)

Za pojemniki prywatne:

- 120 l - 5,00 zł (od wywozu)
- 240 l - 6,00 zł (od wywozu)
- 1 100 l - 18,00 zł (od wywozu)

Cena za przyjęcie 1 Mg odpadów na składowisko w m. Sławienko wynosi 32,00 zł + 7% VAT.

3.1.7. Dzikie wysypiska

Na terenie Gminy Lubasz nie występuje problem dzikich wysypisk (dane Urzędu Gminy).

3.2. Osady ściekowe

W roku 2003 na terenie Gminy Lubasz wytworzono w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych 18,17 Mg s.m. osadów (tab. 3.10.).

Zagospodarowanie osadów ściekowych na terenie Gminy Lubasz w 2003 roku było następujące:

- zagospodarowanie na cele rekultywacyjne nierolne: 17,15 Mg;
- składowanie na terenie oczyszczalni celem odwodnienia: 0,84 Mg;
- zagospodarowanie na składowisku odpadów w Sławienku: 0,177 Mg.

Tab. 3.10. Ilości wytwarzanych osadów ściekowych. oraz sposób postępowania z nimi terenie Gminy Lubasz w 2003 roku (wg urzędu gminy) (Mg s.m.)

Lokalizacja oczyszczalni / liczba przyłączy	Oczyszczalnia/ Użytkownik	Rodzaj oczyszczalni	Przepustowość (m ³ /d)	Masa wytw. osadów ściekowych (Mg/rok)	Sposób postępowania z osadami
Stajkowo / do budynków: 514	Gminny Zakład Usług Wodnych i Melioracyjnych w Brzeźnie, ul. Krótka, 64-700 Czarnków	Mechaniczno-biologiczna, bioblok PS - 400	Q _{max} = 400	17,15	Zagospodarowanie na cele rekultywacyjne nierolne.
Jędrzejewo Lubaskie/ do budynków: 11	Gminny Zakład Usług Wodnych i Melioracyjnych w Brzeźnie, ul. Krótka, 64-700 Czarnków	Mechaniczno-biologiczna, typ OSA 100	Q = 100	0,84	Osady składowane na terenie oczyszczalni celem odwodnienia.
Miłkowo / do budynków: 6	Gminny Zakład Usług Wodnych i Melioracyjnych w Brzeźnie, ul. Krótka, 64-700 Czarnków	Mechaniczno-biologiczna	Q = 18,1	0,067	Zagospodarowanie na składowisku odpadów w Sławienku.
Krucz / do budynków: 23	Gminny Zakład Usług Wodnych i Melioracyjnych w Brzeźnie, ul. Krótka, 64-700 Czarnków	Mechaniczno-biologiczna	Q = 24,02	0,11	Zagospodarowanie na składowisku odpadów w Sławienku.

4. PROGNOZA ZMIAN

Na ilość wytwarzanych odpadów komunalnych wpływa liczba mieszkańców oraz zmiany jednostkowych wskaźników emisji odpadów, których trendy zmian wynikają głównie z przesłanek rozwoju gospodarczo – społecznego. Prognozę zmian wskaźników emisji odpadów wykonano w oparciu o dane zamieszczone w krajowym planie gospodarki odpadami (M. P. z 2003r. Nr 11, poz. 159). Przyjęto w nim na najbliższe 8 lat wariant rozwoju sytuacji, wg którego oczekuje się wzrostu ilości wytwarzanych odpadów.

W tabeli 4.1. zamieszczono dane dotyczące prognozowanej masy poszczególnych strumieni odpadów na terenie Gminy Lubasz.

Tab. 4.1. Prognozowana ilość poszczególnych strumieni odpadów w latach 2004 - 2011 na terenie Gminy Lubasz (tys. Mg/rok)

Strumień odpadów	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Domowe organiczne	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Odpady zielone	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Papier i karton nieopakowaniowy	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Opakowania papierowe	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Opakowania kompozytowe	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Tworzywa szt. nieopakowaniowe	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Opakowania z tworzyw sztucznych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odpady tekstylne	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Szkło nieopakowaniowe	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Opakowania szklane	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Metal	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Opakowania stalowe	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Opakowania aluminiowe	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003	0,003
Odpady mineralne	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Drobna frakcja popiołowa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Odpady wielkogabarytowe	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Odpady budowlane	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Odpady niebezpieczne	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Razem	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,9

5. ZAŁOŻONE CELE I PRZYJĘTY SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI W SEKTORZE KOMUNALNYM

5.1. Cel i kierunki działań

Przedstawione poniżej cele i kierunki działań są zgodne z Planem gospodarki odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego (projekt, marzec, 2004).

Cel ogólny długookresowy do roku 2011:

Minimalizowanie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich odzysku i unieszkodliwiania

Odpady komunalne

Cele krótkoterminowe na lata 2004 – 2007:

1. *Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców Gminy Lubasz.*
2. *Unieszkodliwienie odpadów z pielęgnacji terenów zielonych na terenie gminy we własnym zakresie (głównie składowanie).*
3. *Zagospodarowanie przez mieszkańców całkowitej masy wytwarzanych odpadów domowych organicznych.*
4. *Deponowanie na składowiskach nie więcej niż 73% wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2007.*

Cele długoterminowe do roku 2011:

1. *Deponowanie na składowisku nie więcej niż 65% wszystkich odpadów komunalnych w roku 2011.*
2. *Skierowanie w roku 2011 do kompostowni pryzmowej całkowitej ilości odpadów komunalnych z pielęgnacji terenów zielonych.*

Osady ściekowe

1. *Zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego przy ich wykorzystaniu.*
2. *Zwiększenie stopnia przetworzenia komunalnych osadów ściekowych.*
3. *Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogennej zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.*

Dla osiągnięcia założonych celów, konieczne jest podjęcie następujących kierunków działań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Lubasz:

Odpady komunalne

1. *Podnoszenie świadomości społecznej obywateli, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów.*
2. *Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.*
3. *Podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji.*
4. *Wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych*
5. *Redukcja zawartości składników ulegających biodegradacji w odpadach kierowanych na składowisko.*
6. *Likwidacja dzikich wysypisk.*

Osady ściekowe

1. *Unieszkodliwianie osadów ściekowych w zależności od uwarunkowań lokalnych (kompostowanie, wykorzystanie w celach nawozowych i w rekultywacji, deponowanie osadów na składowiskach).*
2. *Likwidacja tymczasowego składowania osadów przy oczyszczalni ścieków.*
3. *Zwiększenie kontroli nad osadami wykorzystywanymi dla celów przyrodniczych.*

5.2. Założenia do planu działań

Przy opracowywaniu planu działań w sferze gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze Gminy Lubasz kierowano się następującymi przesłankami:

1. Zgodnie z zapisami planu gospodarki odpadami dla woj. wielkopolskiego (2003), Powiat czarnkowsko – trzcianecki powinien prowadzić gospodarkę odpadami w obszarze działalności Zakładu Zagospodarowanie Odpadów w Pile (ZUO Piła). Ale o ostatecznym wyborze przynależności do ZZO, decyduje gmina.
2. Odpady do składowania kierowane będą na lokalne składowisko (Sławienko) do momentu jego wypełnienia, a następnie kierowane na inne składowiska przy uwzględnieniu rachunku ekonomicznego.
4. System oparty będzie na selektywnej zbiórce odpadów zróżnicowanej w zależności od typu zabudowy.
5. Odpady ulegające biodegradacji przetwarzane będą na kompost, a odpady do odzysku materiałowego kierowane będą do recyklerów.
6. Odpady nie mające wartości materiałowej unieszkodliwiane będą przez składowanie.
7. Integralną częścią systemu, jednakże opartą na innym sposobie zbierania odpadów od właścicieli nieruchomości będzie:
  - zbiórka odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych).
  - zbiórka odpadów wielkogabarytowych (meble, sprzęt TV, AGD, urządzenia elektroniczne).
  - zbiórka odpadów budowlanych.
8. Na terenie Gminy Lubasz planuje się wybudowanie Gminego Punktu Gromadzenia Odpadów Niebezpiecznych (GZPON) wg Krajowego Planu Gospodarki Odpadami (M. P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159), Planu Gospodarki Odpadami dla woj. wielkopolskiego (Uchwała nr XIII/170/2003 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego) oraz Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego (marzec 2004).
9. Wprowadzany system gospodarki odpadami umożliwi redukcję ilości składowanych odpadów (w tym ulegających biodegradacji). Zwiększy się ponadto wskaźnik odzysku i recyklingu odpadów zgodnie z przyjętymi celami (rozdz. 5.1.1.).
10. Zebrane selektywnie odpady komunalne (odpady organiczne, surowce wtórne) poddawane będą w pierwszej kolejności procesowi odzysku (materiałów). Pozostałe odpady oraz odpady z procesów przetwarzania odpadów zebranych selektywnie, deponowane będą na składowiskach.
11. Zarówno system zbiórki opakowaniowych surowców wtórnych jak i system odbioru odpadów niebezpiecznych od mieszkańców będzie uzupełnieniem systemów postępowania z odpadami opakowaniowymi i niebezpiecznymi wynikających z:
  - Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. *o opakowaniach i odpadach opakowaniowych* (Dz. U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.).
  - Ustawy z dnia 11 maja 2001 r. *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* (Dz. U. Nr 63 poz. 639 z późn. zm.).

5.3. Niezbędne do uzyskania w Gminie Lubasz poziomy odzysku odpadów

5.3.1. Odzysk odpadów opakowaniowych

Odzysk odpadów opakowaniowych nie jest obowiązkiem gminy lecz przedsiębiorców wprowadzających opakowania na rynek i wynika on z ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63, poz. 639). Zapisy tej ustawy wymagają, aby przedsiębiorca wprowadzający na rynek krajowy produkty w opakowaniach zapewnił ich odzysk. Obowiązany jest on do dnia 31 grudnia 2007 r. osiągnąć docelowy poziom odzysku odpadów opakowań co najmniej w wysokości określonej w tabeli 5.1. (Rozporządzenie RM z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719).

Tab. 5.1. Zakładane poziomy odzysku odpadów opakowaniowych przez przedsiębiorców wg Rozporządzenia RM z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719) (%)

L.p.	Rodzaj opakowania	2004	2005	2006	2007
1	Tworzywa sztuczne	14	18	22	25
2	Papier i tektura	39	42	45	48
3	Szkło	22	29	35	40
4	Metale	25	30	35	40
5	Opakowania wielomateriałowe	12	16	20	25

W niniejszym planie przyjęto, że odzysk odpadów opakowaniowych przez przedsiębiorców będzie miał charakter marginalny i w związku z tym, nie uwzględniono go w bilansie.

5.3.2. Odzysk odpadów ulegających biodegradacji

Zgodnie z Planem Krajowym i PGO dla Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego, które opierają się w tym zakresie o zapisy Dyrektywy Unii Europejskiej z dnia 26 kwietnia 1999 w sprawie składowania odpadów (1999/31/WE) (tab. 5.2.) należy do roku 2020 zredukować masę składowanych odpadów ulegających biodegradacji o 65% w stosunku do ilości wytwarzanej w roku 1995.

Tab. 5.2. Zakładane ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania (w stosunku do roku 1995) (wg. krajowego planu gospodarki odpadami, M.P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159)

Rok	% masy odpadów biodegradowalnych do składowania
2010	75
2013	50
2020	35

Jako odpady ulegające biodegradacji traktowane są:

1. Odpady zielone.

2. Odpady z opakowań papierowych.
3. Papier nieopakowaniowy.
4. Domowe odpady organiczne.

Na podstawie obserwacji sposobu postępowania z odpadami organicznymi w Polsce, w niniejszym Planie przyjęto, że na terenach wiejskich odpady ulegające biodegradacji są zagospodarowywane w całości przez mieszkańców (karmienie zwierząt, kompostowanie). Nie przewiduje się zatem zbiórki tego strumienia odpadów.

Natomiast odpady z pielęgnacji terenów zielonych będą trafiały do najbliższej kompostowni przyzłazowej (Gmina Czarnków m. Zofiowo).

5.3.3. Odzysk odpadów wielkogabarytowych

Zgodnie z założeniami Planu gospodarki odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego, w Gminie Lubasz należy odzyskać następujące ilości odpadów wielkogabarytowych (tab. 5.3.):

Tab. 5.3. Zakładane poziomy odzysku odpadów wielkogabarytowych (wg Krajowego planu gospodarki odpadami, M. P. z 2003 r. Nr 11, poz. 159) (%)

Rok	% (w stosunku do poziomu z roku 2002)
2005	20
2010	50

5.3.4. Odzysk odpadów budowlanych

W Planie założono poziomy odzysku odpadów budowlanych zgodnie z PGO dla Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego, który opiera się w tym zakresie o krajowy plan gospodarki odpadami (tab. 5.4.).

Tab. 5.4. Zakładane poziomy odzysku odpadów budowlanych (wg Krajowego planu gospodarki odpadami, M. P. z 2003r. Nr 11, poz. 159)

Rok	% (w stosunku do poziomu z roku 2002)
2005	15
2010	40

5.3.5. Odzysk odpadów niebezpiecznych

Podobnie jak w przypadku odpadów opakowaniowych i niektórych wielkogabarytowych, niezbędny poziom redukcji odpadów niebezpiecznych nie jest obowiązkiem gminy lecz odpowiednich przedsiębiorców i wynika z ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. Nr 63, poz. 639). Zapisy tej ustawy zobowiązują przedsiębiorców do osiągnięcia do roku 2007 docelowego poziomu odzysku odpadów niebezpiecznych co najmniej w wysokości określonej w tab. 5.5. (Rozporządzenie RM z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i poużytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719).

Tab. 5.5. Zakładane poziomy odzysku odpadów niebezpiecznych przez przedsiębiorców wg Rozporządzenia RM z dnia 30 czerwca 2001 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych (Dz. U. Nr 69, poz. 719) (%)

L.p.	Rodzaj odpadu	2004	2005	2006	2007
1	Akumulatory	40	50	60	70
2	Baterie	10	15	30	50
3	Farmaceutyki	40	50	60	70
4	Oleje	40	45	50	50
5	Świetlówki	18	25	32	40
6	Pozostałe	15	17	20	22

Tab. 5.6. Zakładane poziomy redukcji odpadów niebezpiecznych (Krajowego planu gospodarki odpadami, M. P. z 2003r. Nr 11, poz. 159)

Rok	% (w stosunku do poziomu z roku 2002)
2005	15
2010	50

W planie przyjęto, że system gospodarki odpadami w Gminie Lubasz uwzględni zbiórkę odpadów niebezpiecznych od mieszkańców w ilościach wg powyższych założeń.

5.4. Przyjęty wariant systemu

Zgodnie z zapisami planu gospodarki odpadami dla woj. wielkopolskiego (2003), Powiat czarnkowsko – trzcianecki powinien prowadzić gospodarkę odpadami w obszarze działalności Zakładu Zagospodarowanie Odpadów w Pile (ZUO Piła) lecz o ostatecznym wyborze przynależności do ZZO, decyduje gmina.

Przewiduje się następujące etapy wprowadzania systemu (zgodnie z założeniami przyjętymi w planie powiatowym):

- Etap I – do czasu wybudowania kompostowni przyzmych na terenie sąsiednich gmin Powiatu czarnkowsko – trzcianeckiego, lata 2004 – 2007;
- Etap II – po wybudowaniu kompostowni przyzmych (po roku 2007);
- Etap III – rozpoczęcie tego etapu planuje się po roku 2011, całkowita segregacja w Gminie Lubasz, wyczerpanie chłonności składowiska w Sławienku (całkowite planowane zakończenie eksploatacji 2030 rok), transport odpadów do wybranego przez gminę ZZO.

5.4.1. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów

Zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów jest priorytetem w polityce odpadowej. Dotyczy ono wszystkich uczestników życia produktu, tj. projektantów, producentów, dystrybutorów, a także konsumentów, a z chwilą gdy produkt staje się odpadem komunalnym, także władz lokalnych odpowiedzialnych za gospodarkę odpadami komunalnymi.

Dla zapobiegania i zmniejszania ilości powstających odpadów powinny być prowadzone m.in. następujące działania:

1. Edukacyjno – informacyjne, polegające na kreowaniu zachowań konsumentów w kierunku:
  - zakupu produktów o minimalnej ilości opakowań (niezbędnych),
  - zakupu produktów wykonanych z materiałów z recyklingu,

- oddziaływanie na pracowników w kierunku redukcji zużywanych materiałów (np. papieru w biurach, wprowadzanie wewnętrznych sieci informatycznych, poczty elektronicznej)
  - ograniczania zakupu produktów jednorazowego użytku,
  - popularyzacji stosowania materiałów wysokiej trwałości.
2. Organizacyjne, np.:
- wprowadzanie selektywnej zbiórki papieru w biurach i szkołach,
  - recykling opakowań toneru z drukarek i kopiarek,
  - zbieranie selektywne odpadów na budowach,
  - kompostowanie przydomowe frakcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji na obszarach z zabudową jednorodzinną.

Edukacja społeczna powinna być prowadzona:

- w systemie nauczania, począwszy od zajęć w przedszkolach, szkołach podstawowych, średnich i wyższych,
- za pomocą środków masowego przekazu (lokalna prasa, radio i telewizja),
- za pomocą rozpowszechnianych ulotek, akcji plakatowej itp.

5.5. Gromadzenie odpadów

Zakłada się zbiórkę selektywną odpadów wg poniższego schematu:

5.5.1. Zbiórka selektywna „u źródła” (bezpośrednio od mieszkańców)

Etap I (2004 – 2007)

1. Przygotowanie zaplecza technicznego do wprowadzenia selektywnej zbiórki „u źródła” (zakup pojemników). Planowana jest zbiórka selektywna surowców wtórnych w oparciu o różnobarwne pojemnikach oraz docelowe objęcie wszystkich mieszkańców tym systemem zbiórki. Przewiduje się, że zestaw składał się będzie z 3 rodzajów pojemników: na tworzywa sztuczne (żółty), szkło (zielony) odpady zmieszane (grafitowy). Odbiór pojemników z posesji odbywał się będzie 1 raz w miesiącu. Odpady kierowane do punktów waloryzacji surowców wtórnych poprzez przedsiębiorstwo obsługujące zbiórkę selektywną lub bezpośrednio do recyklerów (bez doczyszczania). W systemie tym możliwe jest zbieranie 50 do 80 % materiałów do recyklingu.
2. Zbiórka odpadów pozostałych (zmieszanych) w typowych pojemnikach na odpady komunalne. Odpady kierowane na składowisko w Sławienku.

Etap II (po roku 2007)

1. Wyposażanie mieszkańców gminy w zestawy pojemników w taki sposób aby każda posesja była zaopatrzona w odpowiedni zestaw, objęcie wszystkich mieszkańców tym systemem zbiórki.
2. Zbiórka odpadów pozostałych (zmieszanych) w typowych pojemnikach na odpady komunalne. Odpady kierowane na składowisko w Sławienku.

Etap III (po roku 2011)

1. Kontynuacja i rozwijanie systemu z Etapu I i II.
2. Zbiórka odpadów pozostałych (zmieszanych) w typowych pojemnikach na odpady komunalne. Odpady kierowane będą na składowisko odpadów w m. Sławienko, a po wyczerpaniu jego chłonności (całkowite planowane zakończenie eksploatacji 2030 rok) poprzez stację przeładunkową lub bezpośrednio do wybranego przez gminę ZZO.

5.5.2. Zbiórka selektywna oparta na dostarczaniu odpadów do punktów ich gromadzenia na terenie gminy

Etap I (2004 – 2007)

1. Zbiórka selektywna oparta na punktach selektywnego gromadzenia – kontynuacja systemu prowadzonego na terenie gminy. Punkty zlokalizowane będą w rejonach o dużym natężeniu „ruchu” mieszkańców (centra komunalne, główne ulice, rejony o zwartej zabudowie). W punkcie znajdować się będą pojemniki do selektywnego gromadzenia (Fot. 5.2.):

- szkła,
- makulatury,
- tworzyw sztucznych.

Obecnie na terenie gminy Lubasz rozstawionych jest 115 pojemników do zbiórki selektywnej. Odpady kierowane do punktów waloryzacji surowców wtórnych lub bezpośrednio do recyklerów (bez doczyszczania).

Etap II (po roku 2007)

1. Zbiórka selektywna oparta na punktach selektywnego gromadzenia (kontynuacja systemu – rozszerzanie zakresu selektywnej zbiórki o dodatkowy pojemnik na metale).

Etap III (po roku 2011)

1. Kontynuacja systemu z Etapu I i II.

Tab. 5.7. Szacunkowy koszt pojemników do zbiórki surowców wtórnych na terenie Gminy Lubasz (Urząd Gminy w Lubasz)

L.p.	Zadanie	Lata	Koszt (tys. zł)
1	Zakup pojemników do selektywnej zbiórki	2004	36
2		2005	25
3		2007	25
4	Segregacja	2010 – 2013	480
Razem			566

Fot. 5.1. Aktualnie stosowane na terenie Gminy Lubasz pojemniki do zbiórki surowców wtórnych (do makulatury, plastiku oraz szkła)

5.5.3. Opcjonalne sposoby zbierania niektórych grup odpadów

5.5.3.1. Zbiórka odpadów zielonych

Odpady tzw. zielone (z pielęgnacji terenów zielonych, odpady organiczne z rolnictwa i ogrodnictwa)

Etap I (2004 – 2007)

1. W tym etapie przewiduje się unieszkodliwienie odpadów zielonych na terenie gminy we własnym zakresie (głównie składowanie).

Etap II (po roku 2007)

1. Odpady zbierane bezpośrednio na obszarze pielęgnacji i transportowane do najbliższej kompostowni pryzmowej (Gmina Czarnków m. Zofiowo)

Etap III (po roku 2011)

1. Kontynuacja systemu z Etapu II.

5.5.3.2. Odbiór odpadów wielkogabarytowych

1. Odbiór sprzętu po zgłoszeniu przez mieszkańców (usługa „na telefon”, płaci zamawiający).
2. Organizowanie okresowej zbiórki (np. raz na kwartał). Mieszkańcy wg podanego terminarza wystawiają sprzęt w określonych miejscach skąd jest on odbierany przez wskazane przedsiębiorstwo.

Uzupełnieniem podanego systemu będzie aktualnie stosowany w Polsce:

1. Bezpośredni odbiór przez przedstawiciela producenta (dotyczy przede wszystkim zbiórki sprzętu elektronicznego i sprzętów gospodarstwa domowego).
2. System wymienny polegający na przekazaniu jeszcze dobrego, ale konstrukcyjnie przestarzałego sprzętu w zamian za egzemplarz nowej generacji podczas jego zakupu.

Te formy pozyskiwania odpadów wielkogabarytowych upraszczają system zbiórki odpadów i ich usuwania. Odpady te nie zasilają ogólnego strumienia odpadów komunalnych

Odpady kierowane do wybranego przez gminę ZZO.

Przedstawiony system odbioru odpadów wielkogabarytowych powinien funkcjonować we wszystkich trzech etapach funkcjonowania systemu.

5.5.3.3. Zbiórka odpadów budowlanych

1. Zbiórka do podstawionych kontenerów (usługa „na telefon”, płaci zamawiający).

Uwaga: Odpowiedzialna za prawidłowe unieszkodliwienie odpadów jest firma wykonująca usługę remontowo – budowlaną.

Odpady kierowane do wybranego przez gminę ZZO.

Zakłada się funkcjonowanie systemu we wszystkich trzech etapach.

5.5.3.4. Zbiórka odpadów niebezpiecznych

Etap I (2004 – 2011)

Wprowadzenie:

1. Zbiórka (bezpłatnie) za pomocą odpowiednich pojemników (Fot. 5.3.):

- apteki – przeterminowane farmaceutyki (od mieszkańców),
- szkoły – baterie (od mieszkańców),
- stacje benzynowe – zbiórka olejów przepracowanych,

Jednostka prowadząca zbiórkę (apteka, stacja benzynowa, sklep) działa na zasadach dobrowolności na podstawie wcześniejszej umowy z gminą i posiadania odpowiednich zezwoleń.

Koszty unieszkodliwiania odpadów zebranych od mieszkańców i ze szkół powinny być pokrywane z funduszy gminnych (UCHWAŁA Nr 219 RADY MINISTRÓW z dnia 29 października 2002 r. w sprawie krajowego planu gospodarki odpadami (Mon. Pol. z 2003 r. Nr 11, poz. 159).

Ocenia się, że w I Etapie powstanie 7 punktów (szkoły, apteki), gdzie będzie się odbywać bezpłatna zbiórka odpadów niebezpiecznych.

Szkoły: 6 x 204,00 zł = 1 224,00 zł

Apteki: 2 x 53,00 zł. = 106,00 zł.

Szacunkowy koszt pojemników: 1 330,00 zł.

Wprowadzenie:

2. Przyjmowanie odpadów niebezpiecznych bezpośrednio w ZZO (bezpłatnie)

3. Regularny odbiór odpadów przez specjalny pojazd (Mobilny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych). Pojazd ten będzie na wyposażeniu ZZO (Fot. 5.4.).

4. Organizacja w gminie Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON) (fot. 5.5.). W punkcie tym odpady niebezpieczne przyjmowane będą od mieszkańców bezpłatnie oraz odpłatnie od małych i średnich przedsiębiorstwu. Zebrane odpady kierowane będą następnie do ZZO, gdzie po zgromadzeniu odpowiedniej ilości będą kierowane do unieszkodliwienia.

Szacunkowy koszt punktu: 50 tys. zł (kontener magazyn).

Odpady kierowane do wybranego przez gminę do ZZO lub bezpośrednio do unieszkodliwienia.

Odbiór tych odpadów powinien być przez gminę (jako jednostkę odpowiedzialną za gospodarkę odpadami) powierzony specjalistycznej firmie wywozowej spełniającej wymogi określone w warunkach przetargu. Firma oprócz specjalistycznego sprzętu do transportu odpadów niebezpiecznych powinna dysponować odpowiednim zapleczem do czasowego przechowywania zebranych odpadów niebezpiecznych. Lokalne składnice odpadów niebezpiecznych, ich ilość w danej jednostce administracyjnej i wielkość uzależnione są od wielkości i charakteru miasta lub gminy wiejskiej.

W każdym przypadku będzie to indywidualna decyzja miejscowych władz poprzedzona przeprowadzoną analizą warunków lokalnych.

Etap II (po roku 2011)

1. Kontynuacja systemu z Etapu I.

Fot. 5.2. Przykładowe pojemniki do zbierania baterii i przeterminowanych leków

Fot. 5.3. Przykład Mobilnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych

Fot. 5.4. Przykładowy kontener do zbiórki odpadów niebezpiecznych w GPZON

5.5.3.4. Zbiórka tekstyliów

1. Zbiórka do odpowiednich pojemników, zaopatrzonych w szczegółowe instrukcje dotyczące zbieranej odzieży (kontynuacja aktualnego systemu). Zebrana odzież będzie następnie przekazywana wybranym organizacjom społecznym.
2. Zbiórka akcyjna.

Na terenie gminy zużyta odzież może być zbierana razem z surowcami wtórnymi w systemie workowym.

Funkcjonowanie systemu we wszystkich trzech etapach.

5.5.3.4. Zbiórka odpadów niesegregowanych

Etap I (2004 – 2007)

1. Nie nadające się do dalszego przerobu ani wtórnego wykorzystania odpady zbierane będą do typowych pojemników na nie segregowane odpady komunalne i transportowane na składowisko odpadów w Sławienku. Należy dążyć do tego, aby każda posesja wyposażona była w odpowiedni pojemnik.

Etap II (po roku 2007)

1. Kontynuacja systemu z Etapu I.

Etap III (po roku 2011)

1. Odpady kierowane na składowisko odpadów w Sławienku (do momentu wyczerpania jego chłonności) następnie na składowiska odpadów w ramach gospodarki odpadami na terenie Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego lub do wybranego przez gminę ZZO poprzez stację przeładunkową lub bezpośrednio.

5.6. Bilans odpadów

Biorąc pod uwagę konieczne do pozyskania określonych ilości odpadów oraz zakładaną sprawność proponowanego systemu zbiórki oszacowano ilość zebranych poszczególnych strumieni odpadów.

W tabeli 5.8. podano zakładany odzysk odpadów mających wartość materiałową (metale, papier, szkło, oraz tworzywa sztucznych) oraz odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych.

W przypadku realizacji powyższych założeń dotyczących odzysku części odpadów (ulegających biodegradacji przez mieszkańców, opakowaniowych, wielkogabarytowych i budowlanych) oraz unieszkodliwieniu odpadów niebezpiecznych metodami innymi niż składowanie, ilość kierowanych na składowisko odpadów ulegnie zdecydowanej redukcji (tab. 5.9).

Realizacja powyższych założeń weryfikowana będzie w trakcie prowadzonych badań morfologii i właściwości odpadów kierowanych na składowiska zgodnie z odpowiednimi wytycznymi.

Tab. 5.8. Planowana ilość odzyskanych poszczególnych grup odpadów w Gminie Lubasz (tys. Mg)

Strumień odpadów	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Makulatura	-	0,06	0,08	0,10	0,11	0,12	0,13	0,13
Tworzywa sztuczne	0,005*	0,06	0,08	0,10	0,11	0,12	0,13	0,12
Szkło (opakowania)	0,017*	0,04	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10	0,10
Metale	-	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03
<i>Razem odpady mające wartość materiałową</i>	0,022*	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Odpady ulegające biodegradacji	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Odpady z pielęgnacji terenów zielonych	-	0,022	0,022	0,022	0,022	0,022	0,022	0,022
Odpady wielkogabarytowe	-	0,03	0,04	0,04	0,05	0,06	0,07	0,07
Odpady budowlane	-	0,06	0,09	0,11	0,14	0,18	0,21	0,26
Odpady niebezpieczne	-	0,003	0,004	0,006	0,007	0,009	0,010	0,011
Razem wszystkie odpady	0,022*	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	0,9

* przyjęto ilość jak w roku 2003

Tab. 5.9. Szacunkowa ilość odpadów do składowania na obszarze Gminy Lubasz

Rok	Razem (tys. Mg)	% wytworzonych	Niezbędna pojemność składowisk przy wykorzystaniu: (tys. m ³)	
			spychaczy gąsienicowych	kompaktorów
2004	1,36	81,94	1,84	1,60
2005	1,35	79,12	1,83	1,59
2006	1,32	76,30	1,78	1,55
2007	1,29	73,58	1,74	1,52
2008	1,27	71,54	1,72	1,50
2009	1,25	69,41	1,69	1,47
2010	1,23	67,19	1,66	1,45
2011	1,21	64,82	1,63	1,42
Razem	10,28	73	13,89	12,1

Z powyższych bilansów wynikają następujące moce przerobowe dla planowanych instalacji na terenie Gminy Lubasz (tab. 5.11.).

Tab. 5.11. Wykaz niezbędnych instalacji i obiektów oraz ich docelowe moce przerobowe (w roku 2011)

Główne elementy inwestycyjne	Inwestor	Docelowa moc przerobowa w roku 2011
Zapotrzebowanie na pojemność do składowania do roku 2011	Gmina Lubasz	14 tys. m ³
Gminny Punkty Gromadzenia Odpadów Niebezpiecznych	Gmina Lubasz	1 punkt; o pojemności w roku 2011: 0,011 tys. Mg/rok

5.7. Odzysk

5.7.1. Kompostowanie odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców

W celu obniżenia kosztu unieszkodliwienia odpadów ulegających biodegradacji proponuje się propagowanie kompostowania odpadów organicznych w kompostownikach przy posesjach jednorodzinnych.

Jako realne uważa się, że zagospodarowanych w ten sposób wszystkich odpadów organicznych – domowych. Na fot. 5.5. przedstawiono typowy kompostownik przydomowy.

Fot. 5.5. Kompostowniki przydomowe

5.7.3. Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON)

Zebrane odpady niebezpieczne będą przed przekazaniem ich do unieszkodliwienia lub transportu do ZZO tymczasowo przechowywane w specjalnie do tego celu wybudowanej wiacie na terenie gminy przy składowisku odpadów w m. Sławienko. Planuje się wykonanie wiaty w konstrukcji stalowej otwartej; osiatkowanej.

Każdy rodzaj odpadów niebezpiecznych powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Do przechowywania odpadów niebezpiecznych powinno się stosować odpowiednie urządzenia magazynowe:

1. Dla odpadów w postaci stałej - zadaszone wiaty magazynowe dla pojemników z odpadami, zasieki naziemne dla odpadów składowanych luzem, wykonane z materiału odpornego na korozyjne działanie składników odpadów.

2. Dla odpadów w postaci ciekłej - wiaty magazynowe dla pojemników z odpadami, zbiorniki naziemne zamknięte dla odpadów przepompowywanych z cystern transportowych oraz innych zbiorników przewoźnych.
3. Dla odpadów w postaci past i szlamów - wiaty magazynowe dla pojemników z odpadami, zadaszone zbiorniki naziemne otwarte z materiałów odpornych na korozyjne działanie składników odpadów.
4. Odpady niebezpieczne powinny być dostarczane do miejsc ich gromadzenia w pojemnikach zapewniających bezpieczeństwo prac przeładunkowych i przewozu. Pojemniki te powinny być wykonane z materiału odpornego na działanie składników umieszczanego w nim odpadu i posiadają szczelne zamknięcie zabezpieczające przed przypadkowym rozproszaniem odpadu w trakcie transportu i czynności załadunkowych i rozładunkowych.

Szacunkowy koszt stacji: 56 tys. zł.

5.8. Unieszkodliwianie odpadów

Zebrane odpady nie mające wartości materiałowej oraz pozbawione części odpadów niebezpiecznych unieszkodliwiane będą przez składowanie. Ponieważ w wojewódzkim planie gospodarki odpadami nie przewiduje się budowy nowych składowisk na terenie Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego, więc do składowania odpadów wykorzystane będą istniejące obiekty, a po ich wyczerpaniu wybrane składowiska poza Powiatem (Etap III).

Szacuje się, że do roku 2011 należy zapewnić możliwość składowania ok. 14 tys. Mg odpadów z terenu Gminy Lubasz, co odpowiada niezbędnej pojemności składowiska w Sławienku.

Zakończenie eksploatacji składowiska w Sławienku planowane jest na rok 2030.

5.9. Modernizacja składowisk

Mając na uwadze, że planuje się składowanie odpadów na składowisku w m. Sławenka do 2030 roku należy wykonać niezbędne instalacje w ramach dostosowania ww. składowiska do roku 2009 do zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 roku w sprawie *szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. Nr 61, poz. 549).

Planuje się wykonanie instalacji wykorzystania biogazu (pochodnia).

Szacunkowy koszt instalacji: 100 tys. zł.

5.10. Rekultywacja składowisk

Na terenie Gminy Lubasz do 2011 roku nie planuje się rekultywacji składowiska w Sławienku.

5.11. Monitoring składowisk

Zgodnie z Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie *zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów* z dnia 9 grudnia 2002 r. (Dz. U. 02.220.1858), monitoring składowiska obejmuje:

1. fazę przedeksploatacyjną - okres do dnia uzyskania pozwolenia na użytkowanie składowiska odpadów;
2. fazę eksploatacji - okres od dnia uzyskania pozwolenia na użytkowanie składowiska odpadów do dnia uzyskania zgody na zamknięcie składowiska odpadów;
3. fazę poeksploatacyjną - okres 30 lat, licząc od dnia uzyskania decyzji o zamknięciu składowiska odpadów.

Biorąc pod uwagę niezbędny zakres monitoringu, jego koszt roczny wynosi:

- Składowisko w eksploatacji – 24 800 zł/rok
- Składowisko w fazie poeksploatacyjnej - 8 400 zł/rok

Szacuje się, że koszty monitoringu składowiska w Sławienku wyniosą:

- Lata 2004 – 2007 (okres eksploatacji składowiska): 24,8 tys. zł/rok – 99,20 tys. zł.
- Lata 2007 – 2011 (okres eksploatacji składowiska): 24,8 tys. zł/rok – 99,20 tys. zł.

5.12. Plan działań w gospodarce osadami ściekowymi

Dla Gminy Lubasz za planem powiatowym przewiduje się wielokierunkowy sposób postępowania z wytworzonymi osadami, zależnie od ich składu oraz uwarunkowań lokalnych. Zgodnie z zapisami wojewódzkiego planu gospodarki odpadami przewiduje się następujące kierunki postępowania z osadami ściekowymi:

- wykorzystanie osadów do celów rolniczych,
- wykorzystanie do niwelacji i rekultywacji terenów na cele rolnicze,
- tworzenie mieszanek z innymi materiałami, w tym odpadami, a następnie wykorzystanie do niwelacji i rekultywacji terenów,
- kompostowanie, a następnie wykorzystanie do celów rolniczych lub do niwelacji i rekultywacji terenów,
- stabilizacja chemiczna, w celu dalszego odzysku lub unieszkodliwienia,
- suszenie i granulacja,
- składowanie na odpowiednio przystosowanych obiektach.

Warunkiem wykorzystania osadów ściekowych do kompostowania oraz ich wykorzystania w rolnictwie będzie ich odpowiedni skład (chemiczny i zawartość patogenów).

Deponowanie osadów na składowiskach odpadów nie jest kierunkiem zalecanym, lecz możliwym do wykorzystania.

Na terenie Gminy Lubasz problem gospodarki komunalnymi osadami ściekowymi na chwilę obecną jest częściowo rozwiązany. Część osadów ściekowych jest wykorzystywana na cele rekultywacyjne nierolne (94,4%), a część jest składowana (5,6%). Ponadto wybudowanie na terenie gmin miejsko – wiejskich kompostowni przyzwoitych wyeliminuje problem osadów ściekowych w powiecie.

6. HARMONOGRAM I KOSZT DZIAŁAŃ KRÓDKOTERMINOWYCH (lata 2004 – 2007) i DŁUGOTERMINOWYCH (lata 2008 – 2011)

Niezbędne dla realizacji założonych działań koszty wyliczono na podstawie:

1. Kosztów jednostkowych zamieszczonych w Krajowym planie gospodarki odpadami.
2. Jednostkowych wskaźników kosztów wyliczonych na podstawie analizy rynku.

W oparciu o powyższe wskaźniki oraz sporządzone bilanse oszacowano dla Gminy Lubasz niezbędne nakłady inwestycyjne i nieinwestycyjne.

Zgodnie z analizą przeprowadzona w ramach Planu gospodarki odpadami dla woj. wielkopolskiego, w obszarze działania ZZO w Pile, szacunkowy koszt eksploatacyjny w roku 2011 wyniesie ok. 56 rocznie (122 zł/Mg odpadów).

Tab. 6.1. Szacunkowy koszt inwestycyjny zadań w gospodarce odpadami z sektora komunalnego w latach 2004 – 2011 na terenie Gminy Lubasz

Lp	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Okres realizacji	Szacunkowe koszty w tys. zł					Potencjalne źródła finansowania
				2004	2005	2006	2007	2008-2013	
1	Zakup pojemników do zbiórki surowców wtórnych	Urząd Gminy Lubasz	2004 - 2006	36,0	25,0	-	25,0	-	Środki własne ZZO, fundusze gminne i powiatowe, środki pomocowe
2	Segregacja	Urząd Gminy Lubasz	2010 - 2013	-			480,0		
3	Zakup pojemników do zbiórki odpadów niebezpiecznych	Urząd Gminy Lubasz	2004 - 2011	1,33					
4	Organizacja Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych	Urząd Gminy Lubasz, Starostwo	2008 - 2011	-			56,0		
Razem				87,33				536,0	
				623,33					

Tab. 6.2. Zestawienie i koszt innych działań nieinwestycyjnych w sektorze komunalnym na lata 2004 – 2011 na terenie Gminy Lubasz

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Okres realizacji	Szacunkowe koszty w tys. zł					
				2004	2005	2006	2007	2008-2011	
2	Działania informacyjno – edukacyjne	Urząd Gminy Lubasz	Zadanie ciągłe	1,5	2,0	2,0	2,0	15,0	
3	Monitoring składowiska w Sławienku	Urząd Gminy Lubasz	Zadanie ciągłe	24,8	24,8	24,8	24,8	99,2	
4	Popularyzacja wykorzystania kompostów w rolnictwie	Urząd Gminy Lubasz	Zadanie ciągłe	0,8	1,0	1,0	1,0	4,5	
5	Aktualizacja Planu gospodarki odpadami	Urzędy gmin	Zadanie ciągłe	-	-	-	1,0	3,0	
Razem				111,5					121,7
				233,2					

7. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PGO

7.1. Zasady finansowania

7.1.1. Koszty inwestycyjne

Koszty inwestycji mogą być pokrywane z następujących źródeł:

- opłaty odbiorców usług - stanowią dość pewne źródło środków finansowych pod warunkiem, że ich poziom pozwala na pokrycie całości kosztów eksploatacyjnych i inwestycyjnych w skali roku;
- środki własne budżetów gmin - jest to najtańszy, bo bezzwrotny, dotacyjny środek finansowy. Konieczne jest uwzględnienie tego typu wydatków w budżetach gmin, co powoduje, że wydatki takie muszą być odpowiednio wcześniej planowane (najpóźniej jesienią na kolejny rok);
- dotacje ze źródeł zewnętrznych - dotacje ze źródeł krajowych, głównie z narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska; dotacje ze źródeł zagranicznych mają znaczenie marginalne;
- pożyczki z funduszy celowych i kredyty preferencyjne - są podstawowym źródłem środków na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska w warunkach polskich. Pożyczek udziela Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz na zbliżonych zasadach fundusze wojewódzkie. Przedsięwzięcia finansowane przez NFOŚiGW muszą spełniać następujące kryteria:
  - zgodność z polityką ekologiczną państwa,
  - efektywności ekologicznej,
  - efektywności ekonomicznej,
  - uwarunkowań technicznych i jakościowych,
  - zasięgu oddziaływania,
  - wymogów formalnych.

Samorządy terytorialne mogą uzyskiwać pożyczki na pokrycie kosztów 70% zadania. Znaczna część pożyczki może zostać umorzona po zrealizowaniu inwestycji w planowanych terminie. Najniższe możliwe do uzyskania oprocentowanie wynosi 0,2 kredytu refinansowego.

Preferencyjne kredyty, bez możliwości umorzeń, oferuje Bank Ochrony Środowiska. Dla gmin kredyty przyznawane są na poziomie 0,2 stopy kredytu refinansowego. Okres spłaty do 4 lat. W obu instytucjach finansowych odsetki są płatne od momentu uruchomienia kredytu.

Pożyczki i preferencyjne kredyty są zazwyczaj udzielane na krótkie okresy - do kilku lat. Powoduje to znaczne skumulowanie kosztów finansowych obsługi zadłużenia, skutkujące znaczną podwyżką cen usług (jeżeli koszty finansowe są ich elementem) lub dużymi wydatkami z budżetu gmin.

- komercyjne kredyty bankowe - ze względu na duże koszty finansowe związane z oprocentowaniem, kredyty komercyjne nie powinny być brane pod uwagę jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Samorządy są obecnie postrzegane przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy.
- emisja obligacji komunalnych - emisja papierów wartościowych jest jeszcze jednym sposobem zadłużania w celu pozyskania kapitału. Obligacje mogą być emitowane w przypadku, jeżeli dają szansę pozyskania środków taniej niż kredyty bankowe, a pożyczki preferencyjne nie są możliwe do pozyskania.
- udział kapitałowy lub akcyjny - polega na objęciu udziałów finansowych w przedsięwzięciu inwestycyjnym przez podmioty prywatne lub publicznych inwestorów instytucjonalnych (fundusze inwestycyjne).

7.1.2. Koszty eksploatacyjne

Podstawowym źródłem przychodów są opłaty za wywóz odpadów i opłaty za ich przyjęcie do składowania bądź unieszkodliwienia. Uzupełniającymi źródłami przychodów są wpływy z tytułu sprzedaży materiałów:

- materiałów z selektywnej zbiórki,
- kompostu,
- biogazu ze składowiska.

Coraz częściej za przychody uważa się również uniknięte koszty transportu, składowania lub przerobu odpadów w efekcie działań związanych z minimalizacją i unikaniem powstawania odpadów (akcje edukacyjne).

Prawidłowo przyjęta i stosowana cena usuwania i składowania odpadów powinna uwzględniać:

- pokrycie całości kosztów związanych z bieżącą, technologiczną i organizacyjną eksploatacją elementów gospodarki odpadami,
- pokrycie kosztów finansowych inwestycji jako zwrot zobowiązań zaciągniętych przy realizacji inwestycji (spłata odsetek, rat kapitałowych, wykup obligacji),
- zysk przedsiębiorstw realizujących usługi.

Ponadto, zgodnie z ustawą *o odpadach* z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. Nr 62, poz. 628), cena przyjęcia odpadów na składowisko powinna uwzględniać w szczególności koszty budowy, eksploatacji, zamknięcia, rekultywacji, monitorowania i nadzorowania składowiska odpadów (art. 61). Należy również uwzględnić opłatę za gospodarcze korzystanie ze środowiska – umieszczenie odpadów na składowisku.

Koszty selektywnej zbiórki (odzysku) materiałów ze strumienia odpadów komunalnych mogą być:

- dofinansowane z budżetu gminy,
- dodatkowym elementem cenotwórczym opłaty za przyjęcie odpadów na składowisko lub ich odzysk /unieszkodliwienie - koszty w tym przypadku są ponoszone bezpośrednio na wytwórców odpadów (mieszkańców i jednostki organizacyjne).

7.1.3. Inne źródła finansowania

Wśród możliwych do zastosowania innych finansowania działań można zasygnalizować:

- opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko np. opakowania, baterie, świetlówki. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu (Ustawa *o opakowaniach i odpadach opakowaniowych* z dnia 11 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 63, poz. 638),
- depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na produkty, podlegające zwrotowi w momencie przekazania tego produktu do recyklingu lub unieszkodliwienia (Ustawa *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* z dnia 11 maja 2001 r. (Dz. U. Nr 63, poz. 639).

7.2. Wybrane źródła finansowania

7.2.1. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze ekologiczne są najbardziej znanym i wykorzystywanym źródłem dotacji i preferencyjnych kredytów dla podmiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Wpływa to na: ilość środków finansowych jaką dysponują fundusze, warunki udostępniania środków finansowych pożyczkobiorcą oraz procedury dochodzenia do uzyskania finansowego wsparcia funduszu.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej www.nfosigw.gov.pl

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania, np. dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego. NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Dotacje udzielane są przede wszystkim na: edukację ekologiczną, przedsięwzięcia pilotowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka lub mających eksperymentalny charakter, monitoring, ochronę przyrody, ochronę i hodowlę lasów na obszarach szczególnej ochrony środowiska oraz wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych, ochronę przed powodzią, ekspertyzy, badania naukowe, programy wdrażania nowych technologii, prace projektowe i studialne, zapobieganie lub likwidację nadzwyczajnych zagrożeń, unieszkodliwianie i zagospodarowanie wód zasolonych oraz profilaktykę zdrowotną dzieci z obszarów zagrożonych.

Środki, którymi dysponuje NFOŚiGW, pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat produktowych oraz wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie przepisów ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Do roku 1993 wojewódzkie fundusze, nie posiadając osobowości prawnej, udzielały wyłącznie dotacji na dofinansowywanie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska na obszarze własnych województw. W 1993 roku fundusze te otrzymały osobowość prawną, co umożliwiło im udzielanie, obok dotacji, także pożyczek preferencyjnych.

Podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu:

- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (28,8% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (50,4% tych wpływów).

Dochodami WFOŚiGW mogą być także środki z tytułu:

- posiadania udziałów w spółkach,
- odsetek od udzielanych pożyczek,
- emisji obligacji,
- zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
- zaciągania kredytów,
- oprocentowania rachunków bankowych i lokat,
- wpłat z innych funduszy,
- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych,
- świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji,
- innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narzędziem ekonomicznym gospodarowania odpadami w gminie są gminny oraz powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGA i PFOŚiGW). Służą one do finansowania przedsięwzięć z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym także nowoczesnemu gospodarowaniu odpadami komunalnymi.

Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (PFOŚiGW) utworzone zostały na początku roku 1999 wraz z utworzeniem powiatowego szczebla administracji państwowej. Fundusze te nie mają osobowości prawnej.

Dochodami PFOŚiGW są wpływy z:

- opłat za składowanie i magazynowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem lub magazynowaniem (10% tych wpływów),
- opłat za korzystanie ze środowiska a także z wpływów z administracyjnych kar pieniężnych.

Dochody PFOŚiGW przekazywane są na rachunek starostwa, w budżecie powiatu mają charakter działu celowego.

Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Na dochód GFOŚiGW składa się:

- Całość wpływów z opłat za usuwanie drzew i krzewów.
- 50% wpływów z opłat za składowanie odpadów na terenie gminy.
- 20% wpływów z opłat i kar z terenu gminy. Dysponentem GFOŚiGW jest wójt gminy.

Dochody te mogą być wykorzystane na m.in.:

- Dotowanie i kredytowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych służących ochronie środowiska.
- Realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem odpadów.
- Wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów.

Wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast są zobowiązani do corocznego przedstawiania radzie gminy (miasta) oraz zatwierdzania zestawienia przychodów i wydatków tego funduszu.

Gminne fundusze nie są prawnie wydzielone ze struktury organizacyjnej gminy, a więc podobnie jak PFOŚiGW nie mają osobowości prawnej i nie mogą udzielać pożyczek. Celem działania GFOŚiGW jest dofinansowywanie przedsięwzięć proekologicznych na terenie własnej gminy. Zasady przyznawania środków ustalane są indywidualnie w miastach i gminach.

7.2.2. Ekofundusz

Zgodnie ze statutem, środki Ekofunduszu (www.ekofundusz.org.pl) mogą być wykorzystane przede wszystkim w czterech sektorach uznanych za priorytetowe. Są nimi:

- zmniejszenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (tzw. gazów cieplarnianych),
- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu z terytorium Polski,
- zmniejszenie zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego,
- zachowanie bioróżnorodności polskiej przyrody.

Od roku 1998 jednym z priorytetów w działaniach Ekofunduszu stała się również gospodarka odpadami. Fundacja wspiera najbardziej efektywne i nowatorskie przedsięwzięcia związane z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów oraz z rekultywacją gleb skażonych.

Ekofundusz udziela wsparcia finansowego jedynie w formie bezzwrotnej dotacji. Z reguły wynosi ona 10-30% kosztów projektu. W wyjątkowych przypadkach, gdy inwestorem jest instytucja budżetowa lub organ samorządowy, dotacja ta może sięgać 50%, a w ochronie przyrody, gdy partnerem Ekofunduszu jest społeczna organizacja pozarządowa - nawet 80%.

W momencie wejścia Polski w struktury Unii Europejskiej, Ekofundusz zakończy swoją działalność.

7.2.3. Banki

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie inwestycjami w zakresie ochrony środowiska. Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej rozszerzają one swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Kredyty preferencyjne pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki, zaś fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. W ten sposób ulega obniżeniu koszt kredytu dla podejmującego inwestycje proekologiczne. Banki uruchamiają też linie kredytowe w całości ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i innych instytucji.

Szczególne rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska (www.bosbank.pl). Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych.

Ważne miejsce na rynku kredytów ekologicznych zajmują także międzynarodowe instytucje finansowe, a w szczególności Bank Światowy (www.worldbank.org) i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (www.polisci.com).

7.2.4. Fundusze inwestycyjne

Fundusze inwestycyjne stanowią nowy i potencjalnie ważny segment rynku finansowego ochrony środowiska. Oprócz dodatkowego kapitału są one w stanie wnieść wiedzę menadżerską, doświadczenie i kontakty do wspieranej finansowo spółki. Szerokie wejście ekologicznych funduszy inwestycyjnych (green equity funds) na rynek finansowy ochrony środowiska, może okazać się przełomowe dla usprawnienia podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz integracji ochrony środowiska z przedsięwzięciami o charakterze gospodarczym. Doświadczenie z łączeniem wymagań ochrony środowiska i rozwoju produkcji może być przydatne do niedopuszczenia do zwiększenia obciążeń środowiska w warunkach wzrostu gospodarczego. Fundusze inwestycyjne są nastawione na wykorzystywanie możliwości jakie dają współczesne procesy technologiczne i wiedza menadżerska. Ich zainteresowanie nowymi spółkami jest szczególnie cenne dla proekologicznego rozwoju gospodarki.

7.2.5. Leasing

Wartą zainteresowania formą wspomagania inwestycji proekologicznych jest leasing. Polega on na oddaniu na określony czas przedmiotu w posiadanie użytkownikowi, który za opłatą korzysta z niego, z możliwością docelowego nabycia praw własności.

Leasing jest jedną z najszybciej rozwijających się form finansowania inwestycji w Polsce. Wkracza on coraz bardziej w sferę finansowania inwestycji proekologicznych. Zwykle z leasingu korzysta podmiot, który nie posiada wystarczających środków na zakup potrzebnego sprzętu lub który nie posiada wystarczającego zabezpieczenia potrzebnego do wzięcia kredytu bankowego. Z tego powodu leasing uznawany jest bardziej niż kredyt za uniwersalną i elastyczną formę finansowania działalności inwestycyjnej. Z punktu widzenia podmiotu gospodarczego największymi zaletami leasingu są możliwości łatwego dostępu do najnowszej techniki bez angażowania własnych środków finansowych oraz rozłożenie finansowania przedsięwzięć w długim okresie czasu, co jest szczególnie istotne przy wielu rodzajach inwestycji ekologicznych.

8. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU

8.1. Aktualizacja i modyfikacja planów

Ustawa o odpadach wymaga, aby plany gospodarki odpadami aktualizowane były nie rzadziej niż raz na 4 lata. Organy wykonawcze poszczególnych szczebli przygotowują co 2 lata sprawozdanie z realizacji planów gospodarki odpadami.

Jeżeli będzie wymagała tego sytuacja lokalna i uchwalony Plan będzie wymagał modyfikacji – będzie przeprowadzone stosowne postępowanie, przed upływem wymaganych ustawowo 4 lat, w celu aktualizacji Planu.

8.2. Raportowanie wdrażania planów

Kolejnym elementem zarządzania i monitorowania systemem gospodarki odpadami jest sporządzanie raz na 2 lata sprawozdań z realizacji wdrażania planu gospodarki odpadami (zgodnie z art. 14 pkt. 13 ustawy o odpadach).

8.3 Wskaźniki monitorowania efektywności Planu

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Planu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska i zmiany presji na środowisko, a także na wskaźnikach świadomości społecznej. Poniżej (tabela 8.1.) zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tab.8.1. Wskaźniki monitorowania Planu

L.p.	Wskaźnik	Jednostka
<i>A. Wskaźniki stanu gospodarki odpadami i zmiany presji na środowisko</i>		
1.	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych/1 mieszkańca x rok	Mg/M/rok
2.	Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych/1 mieszkańca x rok	kg/M/rok
3.	Ilość zebranych odpadów komunalnych/1 mieszkańca x rok	Mg/M/rok
4.	Stopień pokrycia mieszkańców zorganizowaną zbiórką odpadów	%
5.	Ilość zebranych selektywnie materiałów (w stosunku do ilości wytworzonych odpadów)	%
6.	Ilość zebranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji (w stosunku do ilości wytworzonych odpadów)	%
7.	Ilość składowanych odpadów ulegających biodegradacji	%
8.	Ilość zebranych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (w stosunku do ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych)	%
9.	Ilość eksploatowanych składowisk	szt
10.	Ilość wytworzonych osadów ściekowych	Mg s.m.
11.	Ilość osadów ściekowych unieszkodliwionych przez składowanie	%
12.	Ilość osadów ściekowych wykorzystanych na cele przemysłowe	Mg s.m.

L.p.	Wskaźnik	Jednostka
13.	Ilość osadów ściekowych wykorzystanych na cele rolnicze	Mg s.m.
14.	Ilość tzw. dzikich wysypisk	Szt.
15.	Powierzchnia tzw. dzikich wysypisk	ha
16.	Nakłady inwestycyjne na gospodarkę odpadami	zł/rok
<i>B. Wskaźniki świadomości społecznej</i>		
1	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy gospodarki odpadami wg oceny jakościowej	%
2	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. dzikie wysypiska)	liczba / opis
3	Liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno-informacyjnych,	liczba / opis

Wartość wyjściową powyższych wskaźników zamieszczono w rozdz. 3, a wartości docelowe w poszczególnych latach w rozdz. 5.

W oparciu o analizę wskaźników grupy A i grupy B będzie możliwa ocena efektywności realizacji „Planu gospodarki odpadami” a w oparciu o tą ocenę – aktualizować plan.

9. PROGRAM EDUKACJI Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI

Jednym z ważniejszych warunków realizacji Programu jest wysoka świadomość społeczeństwa, które powinno brać aktywny udział w strategii zagospodarowania odpadów. Dlatego też należy prowadzić odpowiednie działania, których celem jest zmiana dotychczasowego postępowania mieszkańców oraz przyjeżdżającym turystów w sferze konsumpcji i postępowania z odpadami.

9.1. Strategia prowadzenia kampanii

9.1.1. Zadania kampanii.

Do głównych zadań kampanii należą:

- przegląd istniejących na terenie gminy materiałów, których celem jest podnoszenie świadomości społeczeństwa,
- przygotowanie kampanii na rzecz podniesienia świadomości społeczeństwa,
- identyfikacja problemów, których nie omawiają dostępne materiały informacyjne,
- opracowanie dodatkowych materiałów informacyjnych,
- wprowadzenie w życie powyższej kampanii.

9.1.2. Elementy kampanii

Strategia prowadzenia kampanii składa się z następujących elementów:

- krótka kampania (6 miesięcy) opracowana w celu osiągnięcia największych i najwcześniej dostrzegalnych efektów,
- program podstawowy (2 lata),
- program długoterminowy (10 lat i więcej).

9.1.3. Rodzaje kampanii podnoszenia świadomości społecznej

Istnieją różne rodzaje kampanii podnoszenia świadomości społecznej, wśród których można wyróżnić: kampanię „fali nośnej”, kampanie tematyczne, akcje podejmowane w ramach kampanii.

Kampania „fali nośnej” dotyczy problemu środowiska jako całości, nie zaś tylko jednego jego aspektu. Jest przewidziana do popierania „przyjaznych środowisku” wartości i wymogów wśród społeczeństwa. Można ją stosować dla szerokiej opinii publicznej.

Kampanie tematyczne mogą przekazywać wiedzę dotyczącą pewnych aspektów problemów środowiskowych lub zachęcać do bardziej świadomych zachowań.

Bazując na płaszczyźnie stworzonej w czasie powyższych kampanii, można podejmować akcje dotyczące np. selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych pochodzących z gospodarstw domowych.

9.2. Tematy szkoleń

Kampanie powinny być kierowane do poszczególnych grup wiekowych i społecznych:

- dzieci,
- dorośli:
- osoby odpowiedzialne za decyzje polityczne dotyczące gospodarki odpadami,
- kadra techniczna biorąca udział w realizacji programu gospodarki odpadami.

Tematy szkoleń powinny być dobrane do ww. grup przy uwzględnieniu ich specyfiki (tab. 9.1.)

Tab. 9.1. Wybrane tematy szkoleń z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami

Temat	Grupa
Ochrona środowiska naturalnego	dzieci i dorośli
Wspólna odpowiedzialność za stan środowiska	dzieci i dorośli
Trucizny w śmieciach domowych	dzieci i dorośli
Nadmierne opakowania	dzieci, dorośli i producenci
Zapobieganie powstawaniu odpadów	dzieci i dorośli
Recykling	dorośli i dzieci
Czysta produkcja – eliminowanie toksycznych odpadów, technologii i produktów	dorośli
Idea czystego regionu	dzieci i dorośli
Kompostowanie odpadów w przydomowym ogródku	dzieci i dorośli
Problematyka dzikich składowisk	dzieci i dorośli
Konieczność zachowania surowców i paliw naturalnych	dzieci i dorośli

9.3. Wybór formy przekazu

Formy przekazu dzielą się na: materiały drukowane, materiały audiowizualne i imprezy promocyjne.

1. Materiały drukowane nie wymagające dużych nakładów:

- krótkie materiały drukowane, takie jak ulotki, ulotki typu „pytania i odpowiedzi”, zestawienia faktograficzne, wkładki i broszury, zwykle obwieszczenia i powiadomienia służb komunalnych;
- publikacje w prasie i wydawnictwach periodycznych, takie jak: artykuły, komentarze, stałe rubryki, wywiady, listy do redakcji, artykuły redakcyjne;
- materiały dla prasy: komunikaty, powiadomienia i obwieszczenia służb komunalnych;
- plakaty;
- obszerne, starannie wydrukowane broszury, biuletyny, opracowania, raporty i monografie;
- opracowane graficznie obwieszczenia służb komunalnych;
- materiały kształceniowe: programy nauczania, materiały samokształceniowe, materiały dla nauczycieli;
- okolicznościowe pamiątki (znaczkę, długopisy, teczki z nadrukami itp.).

2. Materiały audiowizualne:

- wywiady dla radia i telewizji;
- pokazy przezroczy;
- ogłoszenia służb komunalnych w radiu i telewizji;
- filmy;
- wystawy.

3. Imprezy promocyjne:

- konferencje prasowe;
- wizyty oficjalne;
- zebrania mieszkańców;
- imprezy specjalne (festiwale, akcje);
- warsztaty, seminaria, konferencje.

Każda z proponowanych form posiada swoją specyfikę, swoje zalety i wady. Często, wybór formy przekazu jest wyborem pomiędzy jej przydatnością, a możliwościami finansowymi.

9.4. Koszty przekazu

Przed wyborem formy przekazu należy wstępnie oszacować koszty. Koszty te możemy podzielić na:

- koszty osobowe,
- koszty materiałów i usług,
- koszty ogólne i administracyjne.

Na koszty osobowe składają się wynagrodzenia wypłacane własnym pracownikom oraz osobom zatrudnionym na umowy zlecenie. Duże koszty osobowe wynikają z faktu, że zaangażowanie pracowników do przygotowania programu informacyjnego często wymaga od nich pracy po godzinach (szczególnie przy realizacji dużych imprez).

Na koszty usług składają się:

- kopiowanie materiałów,
- drukowanie,
- napisanie tekstów,
- formatowanie tekstu i przygotowanie do druku,
- projekt grafiki,
- usługi pocztowe,
- usługi transportowe,
- usługi wideo,
- konsultacje w sprawach technicznych, w sprawach informowania społecznego,
- usługi telekomunikacyjne,
- sporządzenie listy adresowej (ewentualne korzystanie z bazy danych),
- usługi turystyczne,
- nagłośnienie i oświetlenie imprezy,
- reklama w mediach komercyjnych,
- usługi gastronomiczne,
- usługi hotelarskie,
- wynajęcie obiektów,
- wynajęcie sprzętu (komputerów, rzutnika, tablic do prezentacji, rzutnika przezroczy).

Na koszty materiałowe składają się:

- papier,
- filmy,
- materiały potrzebne do dekoracji,
- drobne upominki dla uczestników,
- żywność i napoje.

9.5. Partnerzy w programach informacyjnych

9.5.1. Współpraca ze szkołami

Szkoły są dobrymi partnerami w programach informacyjnych, ponieważ nastawione są na szerzenie oświaty, a poza tym skupiają społeczność lokalną. Dyrektorzy szkół i nauczyciele często pełnią rolę liderów lokalnej społeczności i ich autorytet może być ważny, szczególnie przy poruszaniu kwestii potrzebnych lecz niepopularnych. Szkoły są ponadto dobrymi partnerami w programach informacyjnych ponieważ:

- mogą być miejscem rozpowszechniania materiałów informacyjnych,
- wyposażone są w sprzęt, który może być pomocny w przygotowaniu materiałów informacyjnych (komputery, kserokopiarki),
- są miejscem funkcjonowania różnych kół zainteresowań, które mogą czynnie uczestniczyć w przygotowaniu materiałów informacyjnych,

- są źródłem ekspertów w dziedzinie edukacji,
- uczniowie mogą pomagać przy realizacji programów, ankiet itp.

9.5.2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Władze samorządowe powinny mieć dokładną listę instytucji pozarządowych działających na terenie gminy. Gdy zamierzenia gminy będą zbieżne z interesami tych organizacji, aktywnie pomogą one w kształtowaniu i realizacji programu informacyjnego. Poniżej podano możliwe formy współpracy z instytucjami pozarządowymi:

- doradztwo w sprawach merytorycznych i w sprawach przekazu informacji - organizacje pozarządowe współpracują ze znanymi ekspertami, dysponują bazami danych na temat specjalistów, mają doświadczenie w docieraniu do odbiorców;
- wsparcie finansowe lub współpraca w finansowaniu projektu - niektóre organizacje posiadają fundusze przeznaczone na informowanie i mogą uczestniczyć w kosztach projektu;
- ocena przekazu - w chwili gdy materiał został przygotowany może być przetestowany na członkach organizacji pozarządowej;
- udostępnianie kanałów informacyjnych - dysponują listami adresowymi, są dystrybutorami różnego typu materiałów i biuletynów, mogą pomagać w roznoszeniu materiałów informacyjnych;
- działania równoległe - niektóre informacje mogą być publikowane w biuletynach organizacji pozarządowych.

9.6. Zestawienie przykładowych działań w zakresie edukacji

Poniżej zestawiono przykładowe działania w zakresie edukacji materiałów informacji społecznej:

1. Druk materiałów informacyjnych.
2. Produkcja filmów reklamowych i szkoleniowych.
3. Szkolenia dla:
  - przedstawicieli gmin,
  - przedstawicieli Rad Osiedli,
  - nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
4. Odczyty i wystawy poświęcone problematyce odpadów niebezpiecznych.
5. Konkursy dla przedszkolaków na „rysunek ekologiczny”.
6. Konkursy dla szkół i turystów:
  - najładniejszy plakat ekologiczny,
  - największa ilość zebranych baterii.
7. Sympozjum: odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych.

9.7. Przykładowe treści materiałów informacyjnych

Trucizny w śmieciach domowych

Nasze śmieci domowe są coraz bardziej niebezpieczne dla środowiska. Zawierają bowiem one, poza resztkami pokarmu, papieru, tworzyw sztucznych, także zużyte oleje silnikowe i smarowe, popsute świetlówki, baterie, termometry rtęciowe, przeterminowane lekarstwa, resztki farb, lakierów, i rozpuszczalników, a także przeterminowane środki ochrony roślin i opakowania po nich. Choć nie wszystkie te substancje, w świetle obowiązującej ustawy o odpadach, należą do grupy odpadów niebezpiecznych, to są one powszechnie uważane za niezwykle szkodliwe. Uwalniane w trakcie ich rozkładu związki mogą dostać się do gleby, wód powierzchniowych, podziemnych, gdzie powodują ogromne szkody. Zdarza się, że związki te trafiają w końcu do produktów spożywczych.

Jakie zagrożenia powstają przy niewłaściwym obchodzeniu się z niektórymi odpadami?

Zużyte akumulatory są bardzo groźnym źródłem skażeń środowiska z powodu zawartego w nich ołowiu i jego związków oraz kwasu siarkowego. Ołów jest pierwiastkiem trującym i praktycznie niezniszczalnym. Związki ołowiu mają negatywny wpływ na stan zdrowia organizmów żywych, na rozwój roślin i procesy zachodzące w środowisku wodnym. U ludzi ołów uszkadza praktycznie wszystkie komórki i narządy. Jest szczególnie niebezpieczny dla dzieci i młodzieży.

Większość farb i lakierów, rozpuszczalników, klejów, lepików itp. zawiera szkodliwe dla zdrowia substancje, takie jak np. formaldehyd, fenole, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, a także metale ciężkie (m.in. cynk, ołów, miedź, tytan). Mogą mieć one działanie mutagenne, rakotwórcze i niszczące układ nerwowy.

Baterie mają bardzo krótki żywot i szybko trafiają do kosza. Niemal wszystkie one zawierają szkodliwe dla środowiska metale ciężkie, takie jak rtęć, ołów, nikiel, cynk, kadm.

Przepracowany olej jest prawdziwą beczką trucizn, ponieważ zawiera m.in. wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, chlorowcopochodne i metale ciężkie (cynk, ołów, kadm, miedź). Ustalono, że:

1 litr przepracowanego oleju może zanieczyścić do 5 milionów litrów czystej wody pitnej;

1 litr oleju może pokryć cienką warstwą 1 ha powierzchni wody, utrudniając dostęp tlenu i powodując śmierć wielu organizmów żywych;

spalenie w niewłaściwych warunkach 1 tony oleju powoduje wydzielanie się do atmosfery ok. 10 kg substancji trujących.

Jedna świetlówka zawierają średnio ok. 40 mg rtęci, co przy 25 mln zużywanych w Polsce lamp tego typu daje ok. 1000 kg rtęci. W przypadku niewłaściwego postępowania ze użytym świetlówkami, zawarta w nich rtęć może bardzo poważnie zanieczyścić wszystkie elementy środowiska. Zatrucie rtęcią powoduje u ludzi bardzo poważne zmiany w układzie nerwowym, co w najcięższych przypadkach może się zakończyć nawet śmiercią.

Poza wyżej wymienionymi odpadami, bardzo groźne dla środowiska są trucizny, które mogą powstawać przy niewłaściwym postępowaniu z :

- termometrami i przeterminowanymi lekarstwami,
- użytymi odczynnikami fotograficznymi,
- kosmetykami typu "spray",
- używanymi w ogródkach przydomowych środkami ochrony roślin i opakowaniami po nich.

Jak zmniejszać ich ilość odpadów niebezpiecznych?

Dbaj o prawidłową eksploatację akumulatora samochodowego, co znacznie przedłuży jego żywotność. stacjach benzynowych – przepracowane oleje, dużych sklepach z materiałami budowlanymi – resztki farb i lakierów.

Po zebraniu tych odpadów, będą one unieszkodliwione w warunkach i przy zastosowaniu technologii bezpiecznych dla środowiska.

Odpady surowcowe segreguj w domu, osobno zbieraj makulaturę, szkło, tworzywa sztuczne i metale. Wypełnione worki odbierze firma wywozowa w wyznaczonym terminie.

Z odpadów organicznych roślinnych (liście, trawa, drobne gałęzie, obierki) możesz we własnym zakresie wytworzyć kompost, który wykorzystasz jako nawóz w swoim ogrodzie. Jeśli nie chcesz lub nie możesz kompostować we własnym zakresie, zgromadź te odpady w specjalnym worku. Zostaną one wówczas odebrane i przetworzone w powiatowej kompostowni.

Odpady budowlane, powstające przy remontach lub budowie domu, usuwaj wyłącznie do wcześniej zamówionych kontenerów, które na twoje zlecenie postawi i odbierze firma wywozowa.

Pozostałe odpady w ramach usług komunalnych odbierze firma wywozowa i przewiezie na składowisko.

Odpady niebezpieczne (akumulatory, baterie, farby, przeterminowane lekarstwa, jarzeniówki) możesz oddać w wyznaczonym terminie do specjalnego samochodu, który będzie czekał w określonym punkcie.

Odpady wielkogabarytowe, takie jak stare meble, sprzęt AGD, RTV, odbierane będą w wyznaczonych terminach, w ramach tzw. wiosennych i jesiennych „wystawek”.

PAMIĘTAJ!

Każdy z nas może przyczynić się do zmniejszenia objętości wywożonych na składowisko śmieci. Wystarczy tylko już w domu zgnieść przed wyrzuceniem do śmietnika kartonik po napojach, plastikową butelkę lub puszkę po napojach.

Spalanie śmieci w domowych piecach może być źródłem bardzo silnego zanieczyszczenia środowiska. Dotyczy to szczególnie różnego rodzaju wyrobów z tworzyw sztucznych, których spalanie jest źródłem trujących gazów.

Do worka na makulaturę:

- wrzucaj – stare gazety, książki, zeszyty, prospekty, katalogi, papierowe torby i worki, pudełka kartonowe i tekturowe.
- nie wrzucaj – kalek, papierów przebitkowych, papieru i tektury pokrytych folią, kartoników po napojach i mleku, zabrudzonego i zatłuszczonego papieru, np. z opakowań po maśle, margarynie i mięsie.

Do worka na szkło:

- wrzucaj – butelki i słoiki bez nakrętek, inne pojemniki szklane, stłuczkę szklaną bez dodatków metalowych i plastikowych.
- nie wrzucaj – szkła okiennego i zbrojonego, luster, pobitych naczyń z fajansu i porcelany, szkła kryształowego, zużytych żarówek i świetlówek, nakrętek, kapsli i korków.

Do worka na plastik:

- wrzucaj – czyste, bez nakrętek butelki po napojach oraz opakowania po środkach chemii gospodarczej i kosmetykach.
- nie wrzucaj – folii gospodarczej, ogrodniczej i budowlanej, plastikowych siatek i toreb (tzw. reklamówek), woreczków foliowych, butelek po oleju silnikowym, tworzyw piankowych, styropianu.

Do worka na metale:

- wrzucamy – puszki po konserwach, folie metalowe, tubki metalowe, naczynia do gotowania, narzędzia, druty, puszki po napojach, rury, metalowe zakrętki.
- nie wrzucaj – puszek po lakierach i aerozolach, puszek po farbach i olejach.

Co możesz zrobić, aby zmniejszyć ilość odpadów?

- unikaj przedmiotów jednorazowego użytku!
- napoje kupuj tylko w butelkach zwrotnych!
- unikaj opakowań z materiałów problemowych, takich jak np. z PCW, ze zmięczonych tworzyw piankowych. Lepiej jest kupować towary nie opakowane!
- w trakcie zakupów korzystaj z toreb tekstylnych i siatek!
- odpady niebezpieczne, takie jak zużyte akumulatory, baterie, świetlówki odstawiaj do miejsc specjalnie do tego celu wyznaczonych!

Unikajmy produktów zawierających agresywne substancje szkodliwe dla środowiska:

- zamiast agresywnych środków czyszczących używaj środków delikatnych, szarego mydła, octu,
- zamiast aerozoli z gazem kupuj kosmetyki w shtyfcie,
- zamiast nawozów sztucznych stosuj w ogrodzie kompost.

Jak wykorzystać kompost z odpadów domowych

Kompostu należy używać tylko na powierzchni gleby - nie przekopuj go.

Rozsadzanie młodych roślin – 20 – 30% kompostu zmieszać z 70 – 80% ziemi;

Kwiaty doniczkowe - 20 – 30% kompostu zmieszać z 70 – 80% ziemi;

Grządki warzywne – płytko rozprować na powierzchni grządki warstwą o grubości 1 – 2 cm lub też 1 – 3 kg/1 m² jesienią lub wiosną. Dokarmianie można prowadzić też w sezonie wegetacyjnym;

Trawnik – na wiosnę rozprować ok. 1 kg na 1 m² trawnika i przysypać lekko zwiędłą trawą;

Grządki z kwiatami – płytko rozprować jesienią lub wiosną ok. 1 kg na 1 m² grządki.

Ty też możesz chronić środowisko

Recykling 1 tony papieru pozwala na zaoszczędzenie:

- 7 m³ miejsca na składowisku;
- 26 500 litrów wody;
- 1 476 litrów ropy;
- 4 200 kWh energii – wystarczającej do ogrzania przeciętnego mieszkania przez okres pół roku.

Wyprodukowanie papieru z makulatury zamiast z pulpy drzewnej ogranicza ilość:

- zużycia energii o 75%;
- zanieczyszczeń powietrza o 74%;
- ścieków przemysłowych o 35%.

10. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z projektem Ministra Środowiska z dnia 7 stycznia 2003 w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami dla planów gminnych należy sporządzić analizę oddziaływania projektu planu na środowisko.

Aktualnie brak jest w Polsce wytycznych do sporządzania powyższej analizy, w związku z tym wykonano ją korzystając z zaleceń zamieszczonych w „Poradniku. Powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami” (MŚ, 2002).

Analiza powinna opisywać oddziaływanie krótkoterminowego programu działania na:

1. Przepływ odpadów.
2. Oddziaływanie na środowisko.
3. Potrzebne inwestycje.
4. Koszty uwzględnione w budżecie gminy/powiatu.
5. Koszty użytkowników systemu gospodarki odpadami – wielkość opłat.

10.1.1. Zapobiegania i minimalizacja wytwarzania odpadów

W Projekcie planu położono duży nacisk na zapobieganie i minimalizację odpadów poprzez (rozdz. 5.):

1. Działania edukacyjno – informacyjne.
2. Zachęcanie mieszkańców do kompostowania odpadów ulegających biodegradacji we własnym zakresie. Umożliwi to zagospodarowanie bez inwestycyjne ok. 10% masy odpadów organicznych powstających na terenach z zabudową jednorodzinną.

10.1.2. Recykling/odzysk materii i energii

Obecnie funkcjonujący system nie zapewnia w sposób dostateczny odzysku materii, bowiem odzyskuje się bardzo niewielką ilość zawartych w odpadach surowców wtórnych (poniżej 1%). Blisko 100% zebranych odpadów komunalnych składowano. Natomiast wg założeń przyjętych dla Planu gospodarki odpadami, wskazane działania organizacyjno – inwestycyjne pozwolą na:

Odpady komunalne

Cele krótkoterminowe na lata 2004 – 2007:

1. Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów wszystkich mieszkańców gminy.
2. Unieszkodliwienie odpadów z pielęgnacji terenów zielonych na terenie gminy we własnym zakresie (głównie składowanie).
3. Zagospodarowanie przez mieszkańców całkowitej masy wytwarzanych odpadów domowych organicznych.
4. Deponowanie na składowiskach nie więcej niż 73% wytworzonych odpadów komunalnych w roku 2007.

Cele długoterminowe do roku 2011:

1. Deponowanie na składowisku nie więcej niż 65% wszystkich odpadów komunalnych w roku 2011.
2. Skierowanie w roku 2011 do kompostowni przyzłomowej całkowitej ilości odpadów komunalnych z pielęgnacji terenów zielonych.

Osady ściekowe

Cele na lata 2004 – 2014:

1. Zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego przy ich wykorzystaniu.
2. Zwiększenie stopnia przetworzenia komunalnych osadów ściekowych.
3. Maksymalizacja stopnia wykorzystania substancji biogenych zawartych w osadach przy jednoczesnym spełnieniu wszystkich wymogów dotyczących bezpieczeństwa sanitarnego i chemicznego.

10.1.3. Instalacje do unieszkodliwiania odpadów

W ramach Planu przewiduje się budowę w Gminie Lubasz Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON)

Przyjęty w Planie kosztorys powyższych obiektów określono dla inwestycji spełniających w tym zakresie wszystkie wymagania.

10.1.4. Pozostałe elementy

Poniżej w formie syntetycznej omówiono pozostałe elementy analizy dotyczące przepływu odpadów:

1. Przyjęty w Planie system jest zgodny z (patrz rozdz. 5):
  - Aktualnie obowiązującymi w tym zakresie aktami prawnymi,
  - Polityką ekologiczną Państwa (MŚ, 2000),
  - Planem Gospodarki Odpadami dla woj. wielkopolskiego (2003),
  - Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu czarnkowsko – trzcianieckiego (2004),
2. Przyjęte rozwiązania techniczno – organizacyjne gwarantują osiągnięcie założonych celów krótko i długoterminowych.
3. Zdefiniowano działania w zakresie koniecznych zmian dla osiągnięcia wytyczonych celów.

10.2. Wstępna analiza oddziaływania na środowisko

W Projekcie Planu określono następujące działania mające na celu zmniejszenie/zlikwidowanie negatywnego oddziaływania na środowisko aktualnego systemu gospodarki odpadami:

1. Modernizacja składowiska w m. Sławienko.
2. Pomimo spodziewanego wzrostu ilości wytwarzanych odpadów, zmniejszać się będzie ilość odpadów składowanych, a zwiększać się będzie ilość poddawanych odzyskowi.

10.3. Analiza kosztów

W tabeli 10.1. zamieszczono informacje o planowanych kosztach:

Tab. 10.1. Koszty inwestycyjne i eksploatacyjne systemu gospodarki odpadami w sektorze komunalnym na terenie Gminy Lubasz

L.p.	Wyszczególnienie	Koszt	
		2004-2007	2008-2011
1.	Koszty inwestycyjne (tys. zł)	87,33	536,0
2.	Koszty inwestycyjne razem (tys. zł)	623,33	
3.	Koszty nieinwestycyjne (tys. zł)	111,5	121,7
4.	Koszty nieinwestycyjne razem (tys. zł)	233,2	
5.	Koszty inwestycyjne i nieinwestycyjne w 2011 r. (tys. zł)	856,53	

Aktualnie ponoszone przez mieszkańców opłaty kształtują się na średnim poziomie i ocenia się, że są one zbliżone do średniej opłaty na terenie Polski, którą szacuje się na około 30zł/ mieszkańca/ rok.

Oznacza to, że obecnie koszty, które ponosi mieszkaniec Gminy Lubasz z tytułu wywozu odpadów nie odzwierciedla rzeczywistych kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów.

Zgodnie z analizą przeprowadzoną w ramach Planu Gospodarki Odpadami dla woj. wielkopolskiego, w obszarze działania ZZO w Pile, szacunkowy koszt eksploatacyjny w roku 2011 wyniesie ok. 56 zł na mieszkańca powiatu rocznie (122 zł/Mg odpadów).

PIŚMIENNICTWO

1. Czarnomyski K.: Gospodarka odpadami komunalnymi - zadania samorządów gmin, EkoProblemy, 1/1998.
2. Dindorf L.: Gospodarka odpadami w małej gminie. Biuro Badań i Wdrożeń Ekologicznych, Białystok 1993.
3. Głuszyński P.: Odpady medyczne w przepisach europejskich i krajowych. Gospodarka odpadami medycznymi. Kraków 2002
4. GUS: Ochrona środowiska. Warszawa, 2001.
5. II Polityka ekologiczna państwa. Ministerstwo Środowiska, 2000
6. Jurasz F.: Uwarunkowania i czynniki determinujące rozwiązania organizacyjno-techniczne systemu gospodarki odpadami w gminie. Proekologiczna gospodarka odpadami w gminie, Kraków-Oświęcim 1996.
7. Kowalska M.: Praktyczna klasyfikacja odpadów powstających w placówkach służby zdrowia. Gospodarka odpadami medycznymi, Kraków 2002
8. Litwin B., Piotrowska H.: Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych. Ekoproblemy, 2/98
9. Maksymowicz B.: Wybrane elementy procesu programowania gospodarki odpadami stałymi komunalnymi. II Ogólnopolskie Semin. Szkol. „Programy gospodarki odpadami – elementem zarządzania przedsiębiorstwem, regionem, miastem, powiatem i gminą”, Kiekrz, styczeń 2000.
10. Maksymowicz B.: Wybrane zagadnienia organizacji gospodarki odpadami stałymi komunalnymi. Sem. techn. Szczecin 1999
11. Ministerstwo Środowiska: Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000-2006, Warszawa, lipiec 2000r.
12. Ochrona środowiska po reformie administracji publicznej. Warszawa 1999
13. Oleszkiewicz J.: Eksploatacja składowiska odpadów. LEM Projekt, Kraków 1999.
14. Poradnik gospodarowania odpadami. Red. Skalmowski K., Verlag Dashöfer, Warszawa 1999
15. Prognoza ludności w Polsce według województwa na lata 1999-2030”, CUS, Warszawa 2000r.
16. Regionalna gospodarka odpadami, Fundusz Współpracy, 1998
17. Rocznik statystyczny woj. wielkopolskiego. US w Poznaniu, 2002.
18. Strategia gospodarki odpadami komunalnymi. Praca pod red. M. Żygadło, PZITS, Poznań, 2001.
19. Tyszkiewicz J.: Odpady ze złomowania sprzętu AGD. Biul. IGO, 1 (6) 1999
20. Wojciechowski A.: Zintegrowane systemy gospodarki odpadami komunalnymi. Fundusz Współpracy, Warszawa 1998
21. Zasady organizacji i urządzania wiejskich punktów gromadzenia odpadów oraz wysypisk gminnych. Ministerstwo Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1986.
22. Żygadło M.: Prognoza zmian wskaźnika nagromadzenia oraz składu morfologicznego odpadów komunalnych do roku 2030. Mat. Konf. Nauk. Techn. Gospodarka odpadami komunalnymi. Koszalin-Kołobrzeg, 1997
23. Kasprzak K.: Założenia teoretyczne i wymogi praktyczne kompostowania odpadów. Przegląd Komunalny, 12(14)-98.
24. Skalmowski K.: Poradnik Inwestora, PROEKO, 1995.
25. Wojciechowski A.: Zintegrowane systemy gospodarki odpadami komunalnymi. Fundusz Współpracy, Warszawa 1998.